

T. KÖZÉP-Tisza

A TARTALOMBÓL:

Csátés- és Kakat-belvíz-főcsatorna fejlesztése

4-5. oldal

Hanyi-Tiszasülyi árvízi tározó

6-7. oldal

A Vízgazdálkodási Társulatok helyzete

12. oldal

A fegyverneki gátszáradás
13-14. oldal

A KÖZÉP-TISZA-VIDÉKI VÍZÜGYI IGAZGATÓSÁG E-LAPJA

XXXV. évfolyam, 1. szám • 2012. május

Víz Világnapi események

A Víz Világnapja alkalmából az idei évben is több eseményt rendezett a Magyar Hidrológiai Társaság Szolnoki Területi Szervezete és a NEFAG ZRT Erdei Művelődési Háza. Az elmúlt évek megszokott rendjét követve ebben az évben is megrendezésre került a „Térségünk a Közép-Tisza” című vetélkedő a 7-8. osztályos általános iskolások részére. A rendezvényre március 28-án a NEFAG Zrt. Kaán Károly úti Erdei Művelődési Házban és a Vadasparkban, valamint a környezetében lévő hangulatos erdőben került sor. A rendezvény sikeréhez természetesen a csodálatos helyszín és az időjárás is hozzájárult. A versenyre idén 12 csapat jelentkezett. A szolnoki és környékbeli általános iskolák mellett érkeztek csapatok pl. Karcagról, Törökszentmiklósról és Szajolból is.

Az akadályverseny megnyitója az Erdei Művelődési Ház udvarán

táról, a vízi közlekedésről, az ivóvíz előállítás jelentőségéről, a felszín alatti vizek fontosságáról, az öntözés sajátosságairól. Igazgatóságunk két előadást tartott: a verőfényes napsütéses időben az erdei séta során 4. állomáshelyre érkezve a diákok a felszín alatti vízkincseinkkel ismerkedhettek meg Dankó Erika

előadásában. Tájékoztatót kaptak a felszín alatti vizeink eredetéről, típusairól, előfordulási helyeiről. Meghallgatták, hogy milyen földtani, hidrogeológiai adottságokkal rendelkezik Magyarország és a Közép-Tisza vidék.

A szolgálati jármű teljes menetfelszereléssel

A VMVO-s kollégák a térségi vízátervezés fontosságát szemléltették

A rendezvényt Váriné Szöllősi Irén, az MHT Szolnoki Területi Szervezetének titkára, és Horváth Ernő, a NEFAG Zrt. Erdei Művelődési Ház vezetője nyitotta meg. Ezután a gyerekek iskolák szerint csoportokba rendeződtek és a vadaspark területén, 6 állomáson, rövid előadások keretében ismereteket szereztek a víz szerepéről, fontosságáról, többek között a víz és az erdészet, a víz és a Vadaspark kapcsola-

A szervezőcsapat ki is próbálta a szolgálati járművet

„Térségi vízávezetés, öntözés” címen Virág-né Kőházi-Kiss Edit és Békési István tartott színvonalas előadást a gyerekeknek. A diákok tájékoztatást kaphattak a Közép-Tisza vidék öntözéses gazdálkodásának múltjáról, jelenéről. Hallhattak a Tisza-Körös völgyi Együttműködő Vízgazdálkodási Rendszerről, a KÖTI-VIZIG hatásterületén jelenleg működő öntözőrendszerekről, a vízpótló- és elosztó csatornahálózatról. Színes tablók segítségével ismerkedhettek meg a vízszétosztó létesítményekkel, a legjelentősebb Nagykunsági, a fejlesztés előtt álló Jászsági és a legrégebbi Tiszafüredi öntözőrendszerekkel. Színes fotók alapján tanulmányozhatták az igazgatóság területén legerőteljesebb – önjáró, konzolos Lincár és csévéldő dobos Bauer – öntözőberendezések működését.

A vízrendőrség munkatársai a vízi közlekedés szabályairól, a biztonságos fürdőzésről tartottak beszámolót, a csapatok kipróbálhatták a „száraz” be- és kiszállást a vízi rendőrség csónakjába. A csapatok bejárták a Vadasparkot, eközben önálló megfigyelésük alapján számot kellett adniuk a vaddisznó, a baromfiak és a varjúfélék tisztálkodási szokásairól. Az állomás másik pontján pedig az év fája, a zselencemeggy került bemutatásra, majd a fa népies nevei alapján a gyerekeknek fel kellett ismerniük a kihelyezett különböző fák hajtásai közül a megfelelőket. Ezen az állomáson egy általános madárvédelmi előadás során ismerkedhettek meg a versenyző csapatok a mesterseges madárodúk kihelyezésének szabályai-val, valamint a madarak vízzel való kapcsolatával. Ezek után az előre, rosszul kihelyezett madárodúknál kellett a hibákat felfedezni.

A gyönyörű napsütéses időben eltöltött séta után jól esett az ízletes ebéd. Mindezek után kezdetét vette a vetélkedő, mely során többféle feladatban – teszt, kifejtős, kirakós – jeleskedhettek a nebulók. Itt a témakörök az ivóvíz, a geológia, az öntözés és a vízi közlekedés voltak. Az igazi izgalmakat a rablókérdéses játék jelentette, melynél a megfelelő válasz mellett a gyorsaság is döntő szerepet játszott.

A csapatok megküzdöttek a kirakós feladattal

Ezt követően már csak a pontszámok összesítése és eredményhirdetés volt hátra. A csapatok kiválóan teljesítettek, a szoros versenyben a Vízipók (Mátyás Király Általános Iskola és Óvoda Lippai Lajos Tagintézmény) első, a Zagyvasók (Fiumei úti Általános Iskola) második a Prunus padus (Szandaszőlősi Általános Iskola, Művelődési Ház és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény) pedig a harmadik helyezést érték el.

Váriné Irénke adta át a megérdemelt díjakat

Az eredményhirdetést a díjátadás követte, a díjakat tagvállalataink ajánlották fel: A KÖTI-VIZIG, a Víz- és Csatornaművek Koncessziós ZRT, a Tiszamenti Regionális Vízművek ZRT, a KÖTIVIEP B Kft, és a VÍZÉPKÖR Kft.

Másnap (március 29.) került sor a Magyar Hidrológiai Társaság Szolnoki Területi Szervezete és a NEFAG ZRT Erdei Művelődési Háza „A világ szomjas, mert mi éhesek vagyunk”

„Síppal, dobbal...” – az ovisok elbűvölték a közönséget

témában meghirdetett képzőművészeti pályázat eredményhirdetésére a Szolnoki Szakasz-mérnökségen. Nehéz volt a döntés, hiszen közel 400 pályázat érkezett, legnagyobb

A legügyesebbek örülhettek az ajándékoknak

számban óvodások, és kisiskolás diákok alkottak közül választhatott a zsűri. A rajzok kiállításra kerültek a Szolnoki Szakasz-mérnökség előadótermében, ahol a díjátadó ünnepség alkalmával a Zengő óvoda Durmol csoportja színvonalas előadást tartott. A 28 kiemelkedő pályamű került jutalmazásra, melynek közel felét a KÖTI-VIZIG díjazta. Az esemény „édes” lezárásaként minden résztvevőt „VÍZ VILÁGNAP” feliratú csoki tortával vendégelt meg a szervezők.

Váriné Szöllősi Irén

Február elején ismét felvetődött a kérdés, mivel lepjék meg a férfiak az Igazgatóság női dolgozóit. Nem egyszerű feladat, mert ötletekkel csak utólag találkozhatnak.

Sajnos az anyagiak is nagyban befolyásolják az elképzeléseket. Némi tanakodás után

Március 8. Nemzetközi Nőnap

két fiú (és erősítésnek két lány) felkerekedett és tanulmányútra indult a szajoli Óázis áruháza.

Itt aztán volt minden, szebbnél-szebb üveg, kerámia, gyékény, műanyag és még ki tudja milyen anyagból készült váza és miegyéb.

Először négyen négyféle terméket találtak jónak. Azután jöttek a piszkos anyagiak, és nem utolsó sorban, hogy van-e annyi darab a kiválasztott termékből, ahány női dolgozó.

Így az áruház vezetőjét is bevonva sikerült kiválasztani (remélem mindenki meglepedésére) az ajándékot. A fiúknak tetszett a lányok pedig jóváhagyták a választást.

Tóth Tamás magára vállalta, hogy a nagy nap előtt elhossa az ajándékokat. Nem volt könnyű dolga, mert 140 aktívan dolgozó nő ajándékát alig bírta betuszkolni az autóba. Ha már az aktív dolgozókról gondoskodott, nem feledkezett meg a nyugdíjba vonult, de a szakszervezetten keresztül kapcsolatot ápoló hölgyekről sem. Így még 50 nyugdíjas hölgy ajándékát is beszerezve tért vissza az irodába.

Ezúton is szeretném minden női dolgozó nevében megköszönni Tamásnak a közreműködést.

Tánczosné Miskolczy Pálma

A március 15-i Nemzeti Ünnepek alkalmából állami kitüntetést vehetett át **Kovács Ferenc**, a Szolnoki Szakasztechnika vízrendezési ügyintézője a Belügyminisztérium Márványtermében megrendezett ünnepségen. A köztársasági elnök által adományozott **Magyar Ezüst Érdemkereszt** kitüntetést kollégánk a vízügyi szolgálatban eltöltött három és fél évtizedes példamutató munkájával érdemelte ki.

Kovács Ferenc Magyar Ezüst Érdemkereszt kitüntetést vehetett át a belügyminisztériumtól

A **Víz Világnapja** alkalmából Miniszteri Elismerésben részesült **Simon József**, a Kiskörei Szakasztechnika csoportvezetője. Igazgatóságunk kollégája március 22-én a vidék-

Kitüntetések

fejlesztési tárca és a Belügyminisztérium közös ünnepségén a belügyminiszter által adományozott **Miniszteri Elismerő Oklevél** ki-

Simon József Miniszteri Elismerő Oklevél kitüntetésben részesült

tüntetést vehetett át a Kiskörei Vízlépcső és a szivattyútelepek biztonságos üzemeltetése, valamint ár- és belvízvédelmi munkája elismeréseként.

A Magyar Hidrológiai Társaság 1988-ban alapított „Lászlóffy Woldemár diplomatervező pályázat”-án **Magyar Csaba**, az ÁFO árvízvédel-

Magyar Csaba az ünnepélyes díjátadón

mi ügyintézője 2011. évben **II. helyezést** ért el a szakirányú továbbképzés kategóriában a „10.01. Lakitelek – Tószeg árvízvédelmi szakasz fejlesztése, koncepció terve” című diplomamunkájával.

A díj alapításával a Magyar Hidrológiai Társaság emléket kíván állítani Lászlóffy Woldemárnak (1903-1984), a kiváló hidrológusnak, egyetemi magántanárnak, a vízzel foglalkozó fiatal szakemberek nevelőjének. A pályázat célja, hogy ösztönözze a felsőoktatásban tanuló hallgatókat arra, hogy a vízzel és a vízi környezet védelmével kapcsolatos diplomamunkájukat, szakdolgozatukat magas színvonalon, tudományosan kellően megalapozva és a társadalom számára hasznosításra alkalmas módon készítsék el.

Nagy Réka

Február 1. – A Tisza élővilágának emléknapja

A Tisza, a víz a legjelentősebb természeti kincsünk, ezért közös felelősségünk, hogy megóvjuk azt a jövő nemzedékei számára – hangsúlyozta el a Tisza élővilágának emléknapján, Szolnokon. A Tiszai Hajósok terén rendezett megemlékezésen Horváth Béla, a KÖTI-VIZIG műszaki igazgató-helyettese elevenítette fel a 2000. évi cianid szennyezés történetét.

Horváth Béla ünnepi beszéde

2000. január végén egy romániai bánya cianidos szennyvízének gátja átszakadt és több mint 100 ezer m³ cianid szennyezett iszap került a Tisza vízgyűjtőjére. A szennyezés a folyón alig 2 nap alatt ért Magyarországra. A szakemberek gyors és összehangolt munkájá-

nak eredményeként a Tisza-tó üzemrendjének átalakításával sikerült a szennyezést a lehető legrövidebb idő alatt átvezetni a tározón, megakadályozva ezzel azt, hogy a szennyezés a Tisza-tó belső csatornáiban is szétterüljön, megjelölhetetlen és beláthatatlan károkat okozva az élővilágban. A Kisköre alatti szakaszon a sikeres beavatkozásnak köszönhetően csökkent a cianid szennyezés koncentrációja. Az ivóvízellátás Szolnok és a környező kistérségek mintegy 120 ezer lakosa számára mindössze néhány óráig szünetelt.

A szennyezés okozta kár így is óriási volt, a Tisza középső szakaszán csaknem 58 tonna haldetemet gyűjtöttek össze a szennyezés levonulása után a szakemberek és a becslések szerint csaknem 30 milliárd forintra tehető a szennyezés okozta kár.

A természeti katasztrófa bekövetkeztének évfordulóján, az ünnepségen felszólalók egy emberként hangsúlyozták a lakosság, a szakemberek és a döntéshozók közös felelősségét annak érdekében, hogy hasonló katasztrófa a jövőben ne következhesen be, közösen vállaljunk felelősséget azért, hogy a jövő embere számára is megőrizzük természeti kincsünket, a vizet, a Tiszát.

Az ünnepségen Szolnok város, a Vidékfejlesztési Minisztérium, a JNSZ megyei Kor-

Szabó István Szolnok Megyei Jogú Város alpolgármestere megkoszorúzta a Tiszát

mányhivatal, az egyházak és a rendvédelmi szervek képviselői mellett részt vettek a környező iskolák diákjai, valamint a Szolnok városában vendégeskedő japán Yuza város delegációjának tagjai is. A jelenlévők a folyó pártalan élővilágának jelképéről, a Tiszavirág hídról szórták az emlékezés virágait a folyóba.

Nagy Réka

SAJTÓKÖZLEMÉNY

Tartós munkanélküliek is dolgoztak a KÖTI-VIZIG megrendelésére végzett Csátés belvízfőcsatorna fejlesztése során – 2012. március 26.

ÚJ SZÉCHENYI TERV

A „Vízrendezési főművek integrált fejlesztése a Hanyi-Tiszasülyi árapasztó tározó hatásterületén” ÉAOP-5.1.2/D1-09-2010-0001 számú projekt egy komplex vízgazdálkodási rendszer kiépítésének második üteme. Elsőként 2011 nyarán a Millér (főbefogadó) belvízfőcsatorna mederfejlesztése és rekonstrukciója fejeződött be. A 2011 decemberében második ütemben kezdődött munkálatokkal a teljesítőképesség javul, mely a teljes vízgyűjtőre kihat. Az Európai Unió és a Magyar Állam által nyújtott támogatás összege 324.131.000 Ft. A kivitelezés várhatóan 2012. 07. 31-én fejeződik be. A munkaterületet a kedvezményezett KÖTI-VIZIG képviselőjében Lovas Attila igazgató adta át a „Vízrendezés 2011” Konzorcium vezetőjének, Kocsi Mihály ügyvezető igazgatónak, 2011 novemberében.

Böjti Péter (KÖTIVÉP 'B KFT.), Lovas Attila (KÖTI-VIZIG), Tarczy Gyula (SZFÉRA-TISZA KFT.)

A projektben szereplő belvízfőcsatornák Jászkisér, Jászapáti és Jászszentandrás települések belterületét közvetlenül nem érintik, de befogadói a települések bel- és külterületi csapadékvizét levezető csatornáknak. Célja a három település belvízproblémáinak a megoldása, a külterületi belvizek károkozásának csökkentése, a mezőgazdasági vízigények kielégítése. A projekt által érintett terület az Észak-Alföldi régióhoz, azon belül a jászberényi kistérséghez és Jászkisér település közigazgatási területéhez tartozik, és a vízgyűjtő területén élő és gazdálkodó mintegy 17 850 lakos életminőségét javítja.

A Hanyi-Tiszasülyi árapasztó tározó (VTT) hatásterületét is érintő „Csátés belvízfőcsatorna (0+000 – 13+450) – 22. sz. belvízfőcsatorna (0+000 – 6+967) – Tiszasülyi 28-as (9+270 – 11+366)” projekt munkaterületén a konzorcium tagjaként közreműködő VÍZÉP-KÖR Kft. kezdte meg a munkálatokat.

A természetvédelmi hatóság előírásainak fi-

A Csátés 22-es csatorna 3. sz. műtárgya építés közben

gyelembevételével a 28-as csatorna rekonstrukciós munkáinak előkészületei a partélen lévő cserjék és növények irtásával kezdődtek. A kotrás két láncfalas kotró gépláncba szervezésével történt. December végére a 28-as számú csatorna munkálatai befejeződtek, majd következő 2012 januárjában a 22-es csatorna.

A Konzorcium kidolgozta a „Tartósan munkanélküliek” foglalkoztatásának kereteit, a létszámot, az elvégzendő feladatokat és a foglalkoztatás időtartamát, amelynek alapján január 25-től 16 fő tartósan munkanélkülivel folytatta a munkát, akiket Jászkiséről vettek fel.

A VÍZÉP-KÖR Kft. a dolgozók számára védőfelszerelést, gumicsizmát, kézi cserje és a nádvágás eszközeit biztosította. Feladatuk a csatorna nyomvonala melletti cserje, bozótos és nád irtása volt. Ehhez 8 db balta, 3 db kasza, 4 db vasvilla és 3 db kézi fűrészt kellett kiadásra. A dolgozók a rendkívüli hidegre való tekintettel folyamatosan meleg védőöltözetet kaptak.

A projekt munkaterületén 8-8 fős csoportban dolgoztak. A foglalkoztatottak irányítását 2 fő munkavezető és 1 fő láncfűrészes mun-

kavégzésre jogosult személyt biztosította. A feladat megkezdése előtt a cég munkavezetői kötelezően megtartották a munka- és tűzbiztonsági oktatást.

A dolgozók rendszeresen és időben megjelentek, a munkát balesetmentesen és a munkafegyelem betartásával, a rendelkezésre álló idő alatt elvégezték. A foglalkoztatás 2 688 órát tett ki, mely a 16 főnek 21 nap munkavégzést jelentett. A projekt területén 33 500 m² felületről irtották ki cserjét és 22 700 m² felületről vágták le a nádat.

A fennmaradt minimális irtási feladat elvégzéséhez a saját létszámon felül külső erőforrás igénybevételére nincs szükség, többségében gépi előkészítést igényel.

A beruházást követően lehetővé válik az elöntött mezőgazdasági területek gyorsabb mentesítése, a károk csökkentése. A tervezett műtárgy rekonstrukciók biztosítják a vízkormányozást, vízvisszatartást lehetőségét, a szivattyútelepi költségek csökkentését. A fejlesztést követően rendelkezésre áll a mezőgazdasági vízigények, az ökológiai vízpótlás és a szabadidős és sport tevékenységhez szükséges víz biztosítása. Lehetőség nyílik a vízigények jelentős növekedése esetén is az egyidejű igény kielégítésére, az aszálykárok csökkentésére, a Vízkör Irányelv célkitűzéseinek megvalósítására.

A projekttel érintett területek képviselői számára szakmai fórum volt Jászkiséren a Városházán, 2012. március 29-én 11 órakor.

További információ: Horváth Béla műszaki igazgató-helyettes, KÖTI-VIZIG, (+36-56/501-902, musz.igh.titkarsag@kotivizig.hu)

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujsechenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZAG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

A Csátés csatorna kotrása

SAJTÓKÖZLEMÉNY

Tartós munkanélküliek is dolgoztak a KÖTI-VIZIG megrendelésére végzett Kakat belvízfőcsatorna (ÉAOP-5.1.2/d1-09-2010-0002) fejlesztése során – 2012. március 26.

ÚJ SZÉCHENYI TERV

A fejlesztés egyrészt a Kakat kettősműködésű belvízfőcsatorna alapfunkcióját képező belvízkár-elhárítás, másrészt a mezőgazdasági öntözővíz-szolgáltatás üzemeltetési feltételeinek a javítása. A munkálatok a kizárólagos állami tulajdonú és a KÖTI-VIZIG kezelésében lévő Kakat belvízfőcsatorna 1+900 – 42+050 kilométer, és a XXII. csatorna 0+000 – 2+184 szelvények közötti szakaszán történnek. A projekt – illeszkedve az Észak-Alföldi Operatív Program célkitűzéseivel – megteremti az érintett települések és a külterületeik belvízelvezetésének biztonságához nélkülözhetetlen főművi fejlesztéseket, ugyanakkor megfelel a vízhasznosítási és egyéb igényeknek úgy, hogy az üzemeltetési költségek a lehető legalacsonyabb szinten legyenek, így költségtakarékos működés várható. Az Európai Unió és a Magyar Állam által nyújtott támogatás összege 499.447.234 Ft. A kivitelezés ideje: 2011. 11.29. – 2012. 07.31

Böjti Péter (KÖTIVIEP 'B KFT.), Lovas Attila (KÖTI-VIZIG), Tatár Zoltán (Kisújszállás alpolgármestere)

A Kakat belvízfőcsatorna Ecsefalva, Kisújszállás, Kenderes, Kunhegyes települések közigazgatási területén halad. Közvetlenül a települések belterületét nem érinti, de befogadja a települések bel-és külterületi csapadék vizének, amelyen túl vízpótló szerepet is ellát. Kettősműködésű csatornaként vízzel látja el hatásterületének halastavait, és kisebb öntözőtelepeit. Közvetítésével megteremthető a térség mezőgazdasági és ökológiai vízigénye, amelyre a jelenlegi állapotában éppen alkalmas. Figyelembe véve a települési és társulati gazdálkodói fejlesztési igényeket, a főcsatorna – mint a terület főbefogadója – kapacitásának növelése az első számú szempont, a hatáste-

A Bánhalma Szociális Otthon 32+060 műtárgy bontás

rületen élő mintegy 35 ezer embernek.

A munkaterület átadását követően (2011. november 29.) a „Vízrendezés 2011” Konzorcium tagjaként a KÖTIVIEP 'B Kft. kezdte el a munkát. A csatorna kotrási munkáinak előkészületei a természetvédelmi hatóság előírásainak figyelembevételével kezdődtek meg. A kotrást két darab hosszúgemes, hidraulikus, láncfalpas kotróval gépláncba szervezve végezték. A kikutort iszapot a csatorna partján, a víz-ügyes telekhatáron belül deponálták. Ezt a depóniát a kotrási anyag kiszáradása után dózeres munkával rendezik, majd elterítik. A

bozót- és cserjeirtást a 28+778-32+593 tkm szelvények között 23 fő saját létszámmal, 2011. december 20-ig végezte. 2012. januárjában az időjárás kedvezőbbre fordulása után a munkálatok tovább folytatódtak újabb két kotró segítségével. Munkaszünetet csak a februári különösen zord napokra kellett elrendelni. Február végéig a géplánc a 11+383 tkm szelvényig jutott el a kotrással.

Időközben a Konzorcium kidolgozta a „Tartósan munkanélküliek” foglalkoztatásának kereteit, az ehhez szükséges létszámot, az elvégzendő feladatokat és a foglalkoztatás időtartamát. A KÖTIVIEP 'B Kft. a tartósan munkanélküliek foglalkoztatását 2012. január 16-tól összesen 16 fővel – 5 fő bánhalmai, 11 fő kenderesi lakossal – kezdte meg, akik számára védőfelszerelést, munkavédelmi bakancsot, szemüveget, kesztyűt, láthatósági mellényt, kézi cserje és nádvágás eszközeit biztosítottak. Feladatuk a csatorna nyomvonal melletti cserje, bozótos és nád irtása volt. A munkavégzés a KÖTIVIEP 'B Kft. 2 fő munkavezetőjének irányításával, valamint 2 fő láncfűrész, illetve 2 fő motoros kaszár szakember közreműködésével egy-egy 5 fős, és egy 6 fős csoportban történt. A KÖTIVIEP 'B Kft. a munkanélküliek mellett 23 fő saját fizikai dolgozóját is foglal-

koztatta a cserje, bozót és nádirtás során. Az így szervezett munkabrigádok összesen 8784 fm hosszú csatornaszakaszon mintegy 62.000 m² területen végeztek bozótirtási munkákat.

A tartósan munkanélküliek foglalkoztatása 2012. február 29-ig 4.224 órát tett ki, mely a 16 főnek 33 nap munkavégzést jelentett. A dolgozók rendszeresen és időben megjelentek. A munkavégzést balesetmentesen és a munkafegyelem betartása mellett végezték. A kiadott szerszámokra és védőfelszerelésekre kellően vigyáztak és azokat folyamatosan használták. Feladataikat a rendelkezésükre álló idő alatt elvégezték.

A kisújszállási városházán megrendezett szakmai fórum résztvevői

A projekttel érintett területek képviselői számára szakmai fórum volt Kisújszálláson a Városházán, 2012. március 29-én 15 órakor.

További információ: Horváth Béla műszaki igazgató-helyettes, KÖTI-VIZIG, (+36 56 501 902, musz.igh.titkarsag@kotivizig.hu)

A Kál-kápolnai vasúti híd átépítés után

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszachenyiterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZAG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.

Hanyi-Tiszasülyi árvízi tározó

Az 55,7 km² kiterjedésű Hanyi-Tiszasülyi tározó Jászkisér, Pély és Tiszasüly települések között kerül kialakításra. Az átlagosan 4,4 m magas, 24 km hosszúságú új építésű és 8 km hosszúságú fejlesztett töltéseket 4,3 millió köbméter földből alakítja ki a kivitelező konzorcium. A tározó teljes feltöltésével 247 millió köbméter víz befogadására lesz alkalmas. A Hanyi-Tiszasülyi árvíz-szint-csökkentő tározó ünnepélyes alapköveté-lére 2009. szeptember 24-én került sor.

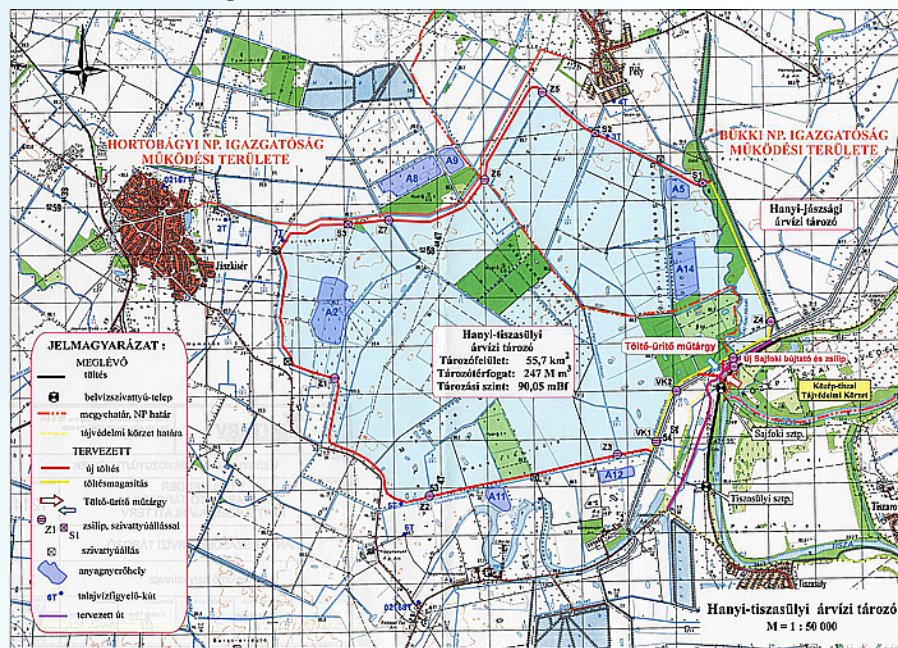
A 2010. évi csapadékos időjárás miatt lemaradások voltak az építkezésben, azonban a 2011. év eleji ár- és belvízhelyzet megszűnésével folytatódhatott a kivitelezés. A csapadékszegény időszaknak köszönhetően a lemaradást sikerült részben behozni, így a tározó létesítményei az év végével jelentős előrehaladásra tehetek szert. A kivitelezés befejezésének várható időpontja 2012. július.

Az építés folyamata 10 fő csoportra osztható:

- új árvízvédelmi töltések építése,
- Jászsági-főcsatorna és Hanyi-ér érintett szakaszainak töltés fejlesztése,
- komplex vízbeeresztő és leeresztő műtárgy építése,
- Jászsági-főcsatorna nyomvonal korrekciója,
- Sajfoki örtelep felújítása,
- régi Sajfoki szivattyútelep rekonstrukciója,
- műtárgyépítő munkák (zsilipek, szivattyúállások, bújtorok, stb.),
- anyaggyűjtő helyek nyitása, építés közbeni üzemelése, majd rekultivációja és vadmenekítő dombok építése,
- keresztező MOL termékevezeték és E-ON elektromos légvezeték kiváltása,
- tározóterület csatornák jó karba helyezése.

Árvízvédelmi töltések építése, fejlesztése, földmű építés

A tározót a Hanyi-ér, a Jászsági-főcsatorna, valamint a Tisza folyó elsőrendű árvízvédelmi töltései is határolják. A további részekben mintegy 24 km hosszban új tározó töltések épülnek, melyek jelenleg 90%-os készultségi szintet mutatnak. A tervezett töltés több helyen meglévő belvizi-, illetve öntözőcsatornát keresztez. A jelentősebb keresztezéseknél zsilipes-, vízkivételi-, illetve szivattyúállással kiegészített műtár-

Áttekintő helyszínrajz

gyak létesülnek. A Hanyi-ér, valamint a Jászsági-főcsatorna töltésfejlesztési munkái elkészültek, jelenleg a humuszolás és füvesítés van folyamatban. A töltés mentén a szivárgó vizek elvezetésére övcsatornák építése szükséges, melyek kiépítése 90%-os. Az anyaggyűjtő helyeken megkezdődött a rekultiváció, valamint a vadmenekítő dombok kialakításai is folyamatban vannak, melyek szintén 90%-ban elkészültek.

Vízbeeresztő és leeresztő műtárgy építése

A vízbeeresztő és leürítő műtárgy a Tisza folyó jobb part 119+110 tkm szelvényében épül. A műtárgy 4 darab, egyenként 8 m széles nyílásokkal létesül, amely dupla szegmenstáblás elzárással kerül kialakításra. A betonozási munkálatok 90%-ban megvalósultak, az elő- és utófenék betonozása van még hátra. A műtárgy szerelvényezése is folyamatban. Az elzáró táblák elkészültek, víz oldali felszerelésük megtörtént, a további mentett oldali táblák el-

helyezése és felgumizása, valamint gépészeti összeállítása 2012. májusában várható.

Örtelepi és szivattyútelepi rekonstrukciós munkák

A Sajfoki örtelep felújítási munkái 2011. év végén megkezdődtek a régi gazdasági épületek bontásával, valamint a tervezett szolgáltatási épület és új gazdasági épület alapozási

Új gazdasági épület alapozási munkái

A Hanyi-Tiszasülyi tározó ki- és beeresztő műtárgyának építése

munkáival. A régi Sajfoki szivattyútelep rekonstrukciós munkái folyamatban vannak és tervek szerint ez év közepére elkészülnek.

Keresztező infrastruktúrák kiváltásai

A tározóteret jelentős infrastruktúrák is keresztezik. Az érintettek közül a MOL-termékvezeték kiváltása és a régi vezeték bontása megtörtént. Jelenleg a régi vezeték bontási keresztezésénél a töltéscsúszás folyik. Az E-ON 20 kV-os elektromos távvezeték kiváltása megtörtént.

Műtárgyépítő munkák

A tározó építése a 10.04. belvízvédelmi szakasz területét érinti. Az itt található belvíz-

Sajfoki bújrató építése

csatornák befogadója a Tisza folyó. A tározó építése során, ezen belvízi létesítmények átépítésére, jó karba helyezésére is szükség van. Az egyik a Sajfoki-főcsatorna, melynek gravitációs bevezetése, valamint a szivattyútelepre történő rávezető csatornája a tározó fő műtárgyát érinti. Ezen a területen halad szintén a Jászsági öntöző főcsatorna is, amely ugyancsak érinti a műtárgy komplexumot. A Sajfoki-csatorna bújratója a vízbeeresztő és leeresztő műtárgy alatt, míg a Jászsági-főcsatorna bújratója a főműtárgy utófenék burkolata után, az ívesen kialakított rávezető töltések alatti keresztezéssel épül meg. Továbbá a Jászsági- és a Sajfoki-

főcsatorna keresztezésénél kiépül a harmadik bújrató is. A műtárgyak betonozási munkái folyamatban vannak, készültsége ~90%-os. A tározótöltést keresztező műtárgyak (7 db zsilip, 3 db szivattyúállás és zsilip, 2 db vízkivétel) a Z2 számú kivételével elkészültek. Az elzáró és mozgató berendezések beszerelése van hátra.

Tározótéri csatornák jó karba helyezése

A tározótéri csatornák – amelyek a tározó feltöltésében és leürítésében játsza-

Jászsági-főcsatorna 3 nyílású bújratója építés közben

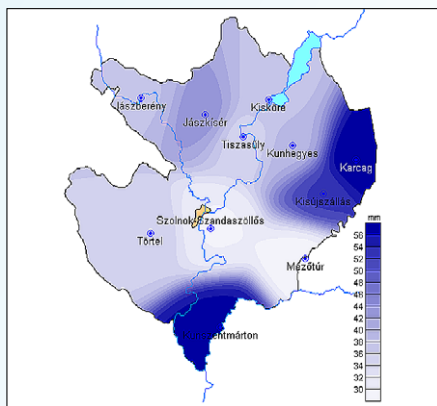
Jászsági-főcsatorna régi és új medre

nak fontos szerepet – a kotrása és a keresztező műtárgyak jó karba helyezése jelenleg is folyamatban van, várhatóan 2012. év közepére elkészülnek. **Horváth Lajos, Kéri Brigitta**

Hidrometeorológiai tájékoztató

2012. év hidrometeorológiai jellemzése

Az igazgatóságunk területére 2012. január 1. és március 31. közötti napokban összesen 41 mm csapadék hullott, ez mindössze 46%-a az erre az időszakra számított sokéves átlagnak.

Csapadékeloszlás a KÖTIVIZIG csapadékmérő állomásai alapján
2012. január 1. – 2012. március 31.

Januárban a sokéves átlag 66,4%-a, februárban 70,6%-a, míg márciusban mindössze 1,4 mm hullott, ami a sokéves márciusi átlag 4,1%-a. Március végére a csapadék hiány 46,6 mm, ami 54%-a az 1-3 havi sokéves értéknek.

A Tisza vízgyűjtőin január hónapban a Sajó-Hernád (85%) és Zagyva (80%) vízgyűjtőit kivéve az átlagosnál nagyobb mennyiségű (116-

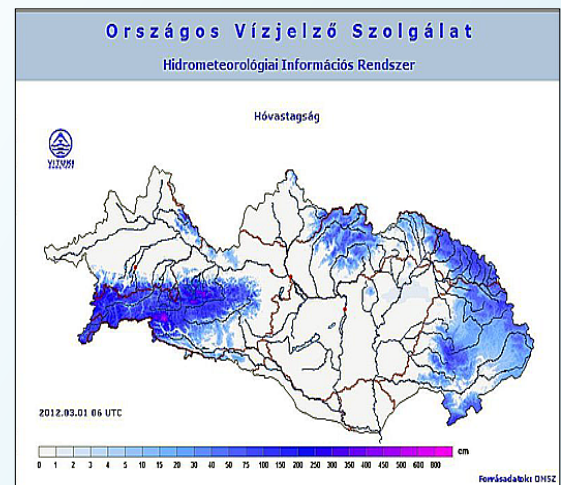
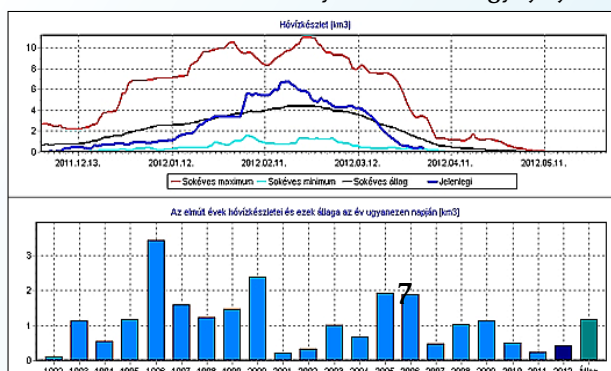
139%) csapadék hullott. Például a Felső-Tiszán 78,7 mm, ami a sokéves januári átlag 122%-a. Februárban a Sajó-Hernád (33%) és a Zagyva (26%) vízgyűjtőjén a sokéves februári átlag 50%-a alatti csapadékot mértek, a többi vízgyűjtőn a sokéves átlag 73-100%-a hullott. Márciusban a Felső-Tisza vízgyűjtőin a sokéves márciusi átlag mindössze 1-33%-a esett.

Hőmérséklet

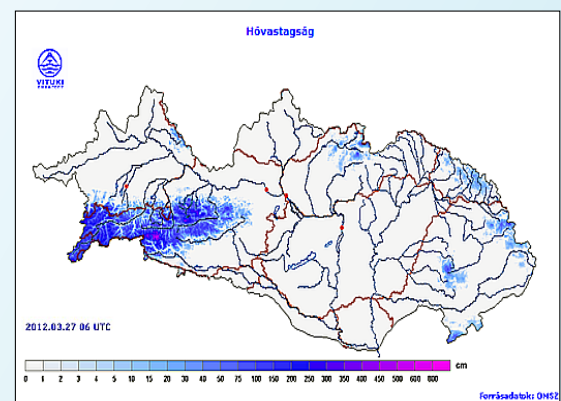
Január hónapban, enyhe időjárás uralkodott a Kárpát-medencében. Az átlaghőmérséklet januárban 2,3 °C-kal magasabb volt, mint az ezen időszak sokévi átlaga. Februárban a havi átlag -4,5 °C volt, amely alacsonyabb az erre az időszakra mért sokévi átlagtól. Márciusban a havi átlag 7,6 °C volt, ez közel 2 °C-kal magasabb a sokévi átlagnál. A havi minimum és maximum értékek sehol nem haladták meg az eddig mért legalacsonyabb és legmagasabb havi hőmérsékletet.

A tartósan hideg február következtében a zord napok (a napi minimum <-10,0 °C) száma meghaladta a sokéves évi zord napok számát 40%-kal, pedig még csak az év első felében járunk. A többi nevezetes nap a sokéves havi átlag érték alatt maradt.

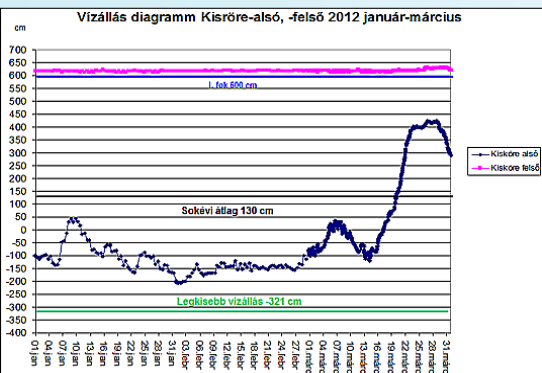
Hóviszonyok a Tisza vízgyűjtőjén

2012. március 1-jén a hóviszonyok a vízgyűjtőkön

2012. március 27-én a hóviszonyok a vízgyűjtőkön

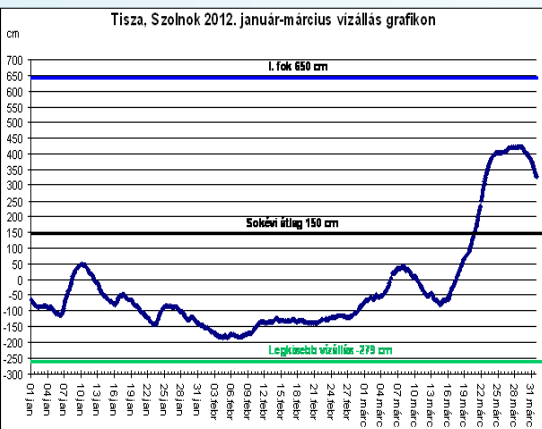

A hóvastagság értékei március elején és végén a VITUKI által szolgáltatott adatok alapján:

A Tisza vízgyűjtőjén az év első negyedében február 1. és március 20. között a sokéves hóvízkészlet feletti mennyiségű hó volt, a legnagyobb hómennyiség 6,458 km³ volt február 20-án. Március közepétől, az emelkedő hőmérséklet hatására, folyamatos olvadás indult el, március végén a vízgyűjtőn 0,44 km³ hó volt, mely a sokévi átlag mennyiségének 35%-a. A hóvízkészlet változását az alábbi VITUKI által készített grafikon szemlélteti.

Folyók vízjárása, vízhozama

TISZA: Kiskörén a január és februári időszakban végig a sokévi éves átlag alatt maradt a vízállás. A márciusi felmelegedés következtében egy kisebb árhullám indult el, mely 425

cm-rel tetőzött, de ez sem érte el az I. fokú (600 cm) készültségi szintet. A legnagyobb vízhozam március 23-án volt 911 m³/s, a legkisebb számított vízhozam 130 m³/s volt február 1-jén.

Szolnokonál szintén a sokévi átlag alatt maradt végig a vízállás a január és februári időszakban. A márciusi felmelegedés következtében elindult kisebb árhullám 423 cm-rel tetőzött március 28-án, de ez sem érte el a I. fokú (650 cm) készültségi szintet. A legnagyobb vízhozam március 28-án volt 961 m³/s, a legkisebb számított vízhozam 150 m³/s volt február 7-én.

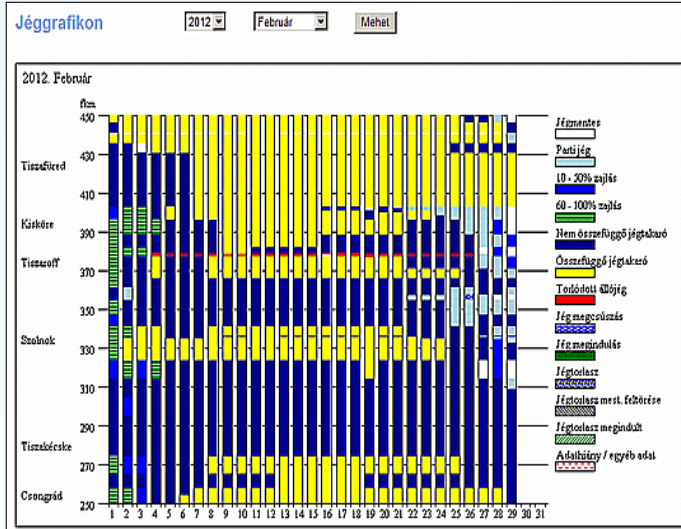
Jéghelyzet

TISZAI JÉGHÉLYZET: 2012. január végétől a hideg időjárás következtében fokozatos jegesedés indult meg a Tisza középső szakaszán is, február 9-től a Tisza középső szakasza, (kisebb megszakításoktól eltekintve) gyakorlatilag befagyott. Ebben az időszakban Tiszaroffnál 1-1,5 m vastag torlódott álló jég keletkezett. A kedvező, fokozatosan melegedő árvízmentes időjárásnak köszönhetően eseménymentesen olvadt el a jég, március 7-én, a folyó teljes szaka jégmentes volt. A jéghelyzet alakulását a grafikon szemlélteti.

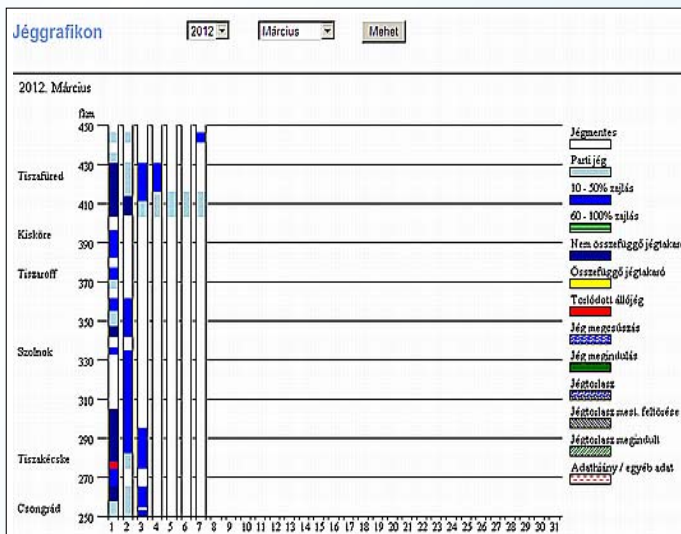
Zagyva és Hármas Körös folyókon februárban álló jég alakult ki, a folyók teljes szakaszát összefüggő jégtakaró borította. A fokozatos hőmérséklet-emelkedésnek köszönhetően mindkét folyón eseménymentesen olvadt el a jégtakaró, március elejére mindkét folyó jégmentesé vált.

Talajvízhelyzet

A talajvízszint 2012. elején az Igazgatóságunk területén 50-650 cm-es tartományban helyez-

2012. februári jéggrafikon

2012. márciusi jéggrafikon

kedett el a terep alatt. Jelenleg az észlelt talajvízállás az igazgatóság teljes területén 100-300 cm-el alacsonyabban helyezkedik el az egy évvel ezelőtti észlelt adatokhoz képest.

Készült 2012. április 2.

Váriné Szöllősi Irén

Téli vízszint meghatározása a tározó területén

A Tisza-tó üzemeltetése során sokszor felmerült, hogy a tározóban lévő természetes medencék vízszintjei mennyire követik le a duzzasztási szint csökkentését. Az Igazgatósági Intézkedési Tervben feladatként határozták meg a Tisza-tó téli nyugalmi üzemvízszintjéhez tartozó vízfelület határvonalának rögzítését, valamint az egyes medencékben található lefolyástalan területek vízszintjének bemérését. A 2010-2011. év téli időszakában a hidrometeorológiai helyzet nem tette lehetővé a feladat végrehajtását. 2010. december - 2011. január hónapokban az új évezred első téli árhulláma vonult le a Tisza folyón. Ismeretes a tározó normál nyári vízszintje 725 cm. Ezt a vízszintet a téli időszakban a jégképződés csökkentése miatt 620 cm-re csökkentjük üzemrend szerint (a pontos vízszintekről

egyeztető tárgyalás dönt). 2011. december elején légi fotózás történt a tározó területéről, aminek a kiértékelése és feldolgozása lehetővé teszi a Tisza-tó téli nyugalmi vízszintjéhez

Mérés indítása a Tiszavalki kikötőtől

tartozó vízfelület határvonalának térképi ábrázolását. Az elmúlt téli időszak hidrometeorológiai helyzete lehetővé tette, hogy 2012 februárjában mérésekkel határozzuk meg a tározóban lévő holtágak, morotvák és egyéb mélyedések vízszintjeit. A mérést február 9-16. között végeztük, mivel a tartós fagy után a tározó területe biztonságosan járhatóvá vált.

A tározó külső körvonalán a jég szintjét hagyományos szintezéssel végeztük a VO kövekhez viszonyítottn. A szintezést Gacsai János és Lőrinczy László végezte. A tározó belsőjében a mérést a térinformatikai csoportból Fábán Imre és Törőcsik Tamás végezte. A mérés során a magasságot Leica 1200-as GPS mérőműszerrel határozták meg. A mérés során a jég szintjét mérték. Ez 2-3 cm-rel magasabb, mint a víz szintje.

A kijelölt medencék méréséhez az eljutás gyalogosan és egyéb közlekedési eszközök igénybevételével történt. A gyaloglást nagyon megnehezítette, hogy a jégen csak helyenként volt hó, így ez inkább maratoni csúszkálás volt erős széllel támogatva. A tározó 20-40 cm vastag jégén Csala Attila tározóőr vezette a mérőcsapatot.

Az adatok kiértékelése közben nyilvánvalóvá vált, hogy a VO kövek magasságát újra kell mérni, mert hektikus magassági változások alakultak ki. A VO kövek újramérése után a magassági adatok homogénné váltak. A magasságok nem balti magasságok, hanem kvázi EOMA. A két magassági rendszer egymásba nem számolható át. Az EOMA a Balti szintje alatt van 5 cm-rel kiskörei vízmérce adataiból számítva.

Nézzük az eredményeket. A felmérés során bizonyosságot nyert, hogy a Tisza-tó medencéiben található holtágakban, morotvák szélein kialakult övzátó, valamint a természetes fokok küszöbszintje miatt a holtág nem tudott leürülni a téli

üzemvízszintre. A téli üzemvízszinttől való magasabb vízszintek a Poroszlói-medence Északi részén, valamint a Valki-medence zárt területein figyelhetőek meg. A Valki-medence egyes részein a téli üzemvízszinttől való eltérés elérte a +60 cm-t is. Következésképpen levonható, hogy a Kisköre-felső mértékadó vízmércén mért 620-10 cm-ben megállapított téli üzemvízszinttől magasabb üzemvízszint beállításának nincs értelme, hiszen a nagyobb

A fagy és a szél munkája a régi-új Zortosfoknál

Téli látkép

vízmélységgel bíró helyeken, ahol a halálományméter +10-20 cm-es vízszintemelési eredménye elenyésző. A sekélyebb vízmélységű területeken pedig a vízszintemelési csak nagyobb vízfelületet eredményez, ebből adódóan a hidrometeorológiai helyzet hatására kialakuló jégtakaró mennyisége is növekszik, amely egy esetlegesen ráfutó árhullám által történő felszakadásnál és másodlagos jégzajlásból érkező jégmennyiségnél a Kiskörei Vízlépcsőnél kritikus üzemállapotokat eredményezhet.

Gacsai János, Takács Attila

Jégjelenségek kezelése Igazgatóságunk területén 2011-2012 évben

A Tiszán eddigi, beavatkozást igénylő jégjelenségek előfordulásának eloszlása igen nagy inhomogenitást mutat. A gyakorlatban előrejelzés nem megvalósítható, így az alkalmazható eszközök, úgy, mint a jégtörőhajók rendelkezését folyamatosan biztosítani kell. Az eddigi gyakorlat szerint, a hajózható folyókon a megelőzés és jégvédelem leghatékonyabb eszköze a jégtörőhajók bevetése. A vonatkozó szabályozásnak megfelelően a 2011-2012. évi jeges árvíz elleni védekezésre való felkészülés keretén belül, a jégtörési feladatok végrehajtására felkészítettük a JÉGVIRÁG-VIII-as és JÉGVIRÁG-VII-es jégtörőhajóinkat, melyeket 2011. október 5-én tartott alkalmassági szemlén ellenőriztünk. A hajók esetében elmondható, hogy jelenleg kielégítő műszaki állóban vannak.

A kötelezően előírt parti szemlék során, a szükséges lemezcsereket és szerkezeti javítá-

sokat elvégezve, a héjazatok és hajótestek állapota fenntartható. A fedélzeti szerkezetek és berendezések fenntartása évenkénti feladatot jelent. Amennyiben a szükséges fenntartások, felújítások költségei biztosítottak – jégtörésre alkalmas állapotban – a hajópark teljes amortizációja 20 évre tervezhető. Ezt követően a hajópark cseréjét kell előirányozni. Ismerve a Tiszai vízi utak kihasználtságát, valamint a jelenlegi a folyón végzett vízepítési gyakorlatot, az egyéb célú hasznosításból származó bevételekkel nem lehet tervezni. Figyelembe véve azt a tény, hogy a beavatkozások szükségsszerűségével szemben rendkívül nagyarányú a hajópark üzemeltetésére és fenntartására fordított költség, a védelmi biztonság fenntartása érdekében továbbra is indokolt annak fenntartása.

A jég- és jeges árvíz elleni felkészülés és a védelmi képesség megőrzésének szükségsze-

rűségét igazolta az idén februárban kialakult jéghelyzet is. A védbiztonságot közvetlenül veszélyeztető jelenség nem fordult elő, azonban az átlag téli időjárásnál zordabb körülmények a megelőző felkészülést indokoltá tették. Több területen megmutatkoztak a hiányosságok, és lehetőség nyílt az egyes védelmi módszerek, technikák és eszközök megismerésére, gyakorlására.

2012. január 26-át követően erős lehűlés volt tapasztalható, alacsony éjszakai hőmérséklettel és nappali középhőmérsékletekkel, így a jégtörőhajók üzemképességének megőrzése érdekében a melegen tartásuk vált szükségessé. A rendkívüli hideg időjárás következtében a Tiszán és mellékfolyóin intenzív jégképződés volt tapasztalható, melynek hatására a folyó teljes hazai szakaszán kisebb megszakításokkal 10-25 cm-es állójég alakult ki. A Kiskörei Vízlépcső védelme érdekében 2012. január 31-én 8.00 órától az I. fokú jeges árvíz elleni védekezési készültséget rendeltünk el.

A készenlét időtartama alatt a hajókat az előírásoknak megfelelően műszakilag folyamatosan indulásra kész állapotban tartottuk, hajónként 1-1 fő személyezettel. A vízlépcső biztonságos üzemében a szegmens-táblák és a mozgó-berendezések elektromos fűtését, valamint a sűrített levegős jégmentesítő rendszert üzemeltettük. A többnapos rendkívüli hideg időjárás következtében ezen rendszerek gyenge pontjai is megmutakoztak. Működtetésük a üzembiztonságot veszélyeztető elfagyások elkerülése érdekében folyamatos odafigyelést és nagyobb energiafelhasználást igényelt, valamint helyi beavatkozásokat is el kellett végezni.

A jelentő szolgálat feladatait (észlelés) alaptevékenységen belül, míg a központi mű-

Igazgatóságunk jégtörőhajói

szaki irányítást 12 órás ügyeleti rendben láttuk el.

Február hónap rendkívüli hideg időjárása következtében a Közép-Tiszán Tiszaróff térségében a 377,8-379 fkm közötti szakaszon helyenként másfél méter vastagságban feltorlódott az álló jég. Megelőző intézkedésként az Országos Műszaki Irányító Törzs utasításának megfelelően 2012. február 14-én 14.00 órától pontszerű III. fokú jeges árvíz elleni készültséget rendeltünk el.

2012. február 16-án a feltorlódott álló jég megbontására bűvárok és robbantási szakértők bevonásával került sor. A Készenléti Rendőrség Tűzszerész Szolgálat – együttműködve a szolnoki Búvár Kft. robbantás vezetőjével – a 10.07 Fegyvernek-Ledencei árvízvédelmi szakasz védelemvezetőjének helyszíni irányítása mellett, jégrobbantást hajtott végre. A helyszín biztosítását a Tiszai Vízügyi Kézbesítő Kapitányság látta el.

A robbantás pillanata biztonságos távolságból

A feladat végrehajtása során a torlódott álló jég alsó szakaszán perforáló töltetekkel kialakított lécekbe – vizsgálva a jégre gyakorolt romboló hatást – több típusú robbanótöltetet alkalmaztunk. A töltetek elhelyezése, biztosí-

tott kézi erővel jégen való megközelítéssel, valamint levegőből helikopterrel történt. A végrehajtott robbantások a torlódott álló jeget megbontották, a beavatkozás sikeres volt, az elrendelt készültséget 2012. február 16-án 18.00 órától megszüntettük. A jégrobbantási feladat szakszerű végrehajtása lehetőséget teremtett a jeges árvíz elleni védekezés speciális feladatainak valós helyzetben történő gyakorlására.

Körös-éri zsilip jégmentesítése kézi erővel

2012. február 16-17-én a Tisza folyó jobb part 295,640 fkm szelvényben található Körös-éri zsilip működőképességének biztosítása érdekében a műtárgyon – közcélú foglalkoztatottak bevonásával – kézi jégtelenítést végeztünk. A beavatkozás egyben lehetőséget biztosított a résztvevők elméleti oktatására és a gyakorlat végrehajtására, felkészülve ezzel a kezelésünkben lévő vízkormányzó műtárgyak működőképességének fenntartására.

2012. február 23-án Kisköre vízlépcsőn a nyílások és a felvízi vízmérce kézi jégmentesítést végezték a Szakasztechnikusok dolgozói.

Az egyéb tapasztalt jégjelenségek beavatkozást nem igényeltek, a Kisköre Vízlépcsőn duzzasztás megszüntetésére nem volt szükség.

Tájékoztatás a jégrombolási gyakorlat megkezdése előtt

Jégtörő hajók jégtörési feladatokban nem vettek részt.

A hónap végén a Közép-Tiszán a nappali maximum hőmérsékletek jóval fagypont felett alakultak, ezzel egy időben a felső vízgyűjtőn a hóolvadás nem kezdődött meg, vízszint-emelkedés nem volt. Ennek köszönhetően a rendkívül nagy tömegű jégborítás szinte egy helyben olvadt el, másodlagos jégzajlás nem alakult ki. A kedvező hidrometeorológiai helyzetre való tekintettel a 2012. március 6-án 8.00 órától az I. fokú jeges árvíz elleni készültséget megszüntettük.

A jég- és jeges árvíz elleni operatív védelmi beavatkozások száma statisztikai alapon nézve kevésnek mondható, azonban a hatékony megelőzés és védekezés alapfeltétele a folyamatos felkészülés, a védelmi tervek aktualizálása, a körülményeknek megfelelő üzemelés és a bevezethető eszközök fenntartása. A védelmi gyakorlat megismerésére, az eszközök számbavételére és a jelenlegi szabályozás korszerűsítésére a Belügyminisztérium a szükséges intézkedéseket megkezdte, így remélhetőleg a sikeres jég- és jeges árvíz elleni védekezés feltételei a jövőben is adottak lesznek.

Tóth Zoltán

XXI. Mérnökbal Szolnokon

2012. január 28-án több, mint 150 fő részvételével a JNSZ Megyei Mérnöki Kamara, valamint a MTESZ JNSZ Megyei Szervezete közös szervezésében került megrendezésre a XXI. Mérnökbal a Szolnoki Főiskola aulájában.

Dr. Kovács Sándor, Virágné Kóházi-Kiss Edit, Törőcsik Ferenc (a „2011. Év Mérnöke”), Háfra Mátyás, Békési István

A bál fővédnöke **dr. Túrőczy Imre**, a Szolnoki Főiskola rektora volt. A bál megnyitójában őt követően Marjas Kornél, a JNSZ Megyei Mérnöki Kamara elnöke, valamint Ósz Árpád, a MTESZ JNSZ Megyei Szervezetének elnöke köszöntötte a bál közönségét.

A korábbi évek hagyományainak megfelelően a bálon kerültek átadásra az „Aranygyűrűs Mérnök”, valamint a „2011. Év Mérnöke” kitüntetések átadásának köszöntötte a bál közönségét.

A helyi média különösen nagy hangsúlyt fektetett a kitüntetések átadásának fontosságára, a Szolnok TV munkatársai a díjazottakkal külön interjút készítettek.

Az est önéletrajzi hangulatának beindításáról a Moonwoofers rock and roll történeti táncsoport gondosko-

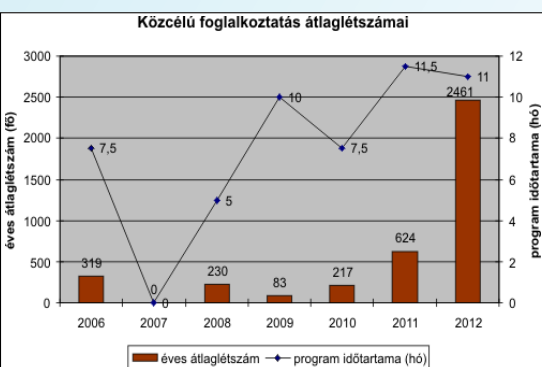
Kezdődhet a táncmulatság

dott, melyet a Kovács Kati táncdalénekesnő műsorában elhangzó örökzöld slágerek sokasága még tovább fokozott. Az Origo együttes zenéje idén is sokakat vonzott a táncparkettre. A táncnak csak az éjfél tombola vetett véget rövid időre, melyen most is sok értékes nyeremény talált gazdára. Az éjfél teltől káposzta elfogyasztása után még hajnali 3-ig tartott a táncmulatság.

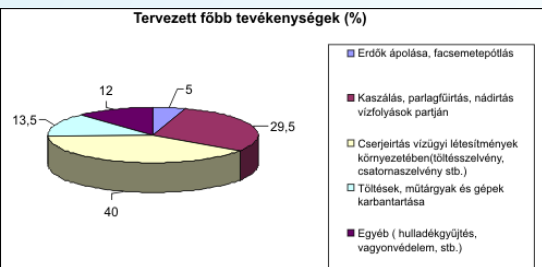
Lescsinszky Katalin,
a JNSZMMK titkára

Közfoglalkoztatás

Az ágazatunkban már hagyományosnak tekinthető közfoglalkoztatás 2012. évi tervezésénél már tudtuk, hogy a tervezett, mintegy 2500 fő foglalkoztatása – amely az elmúlt évekhez képest nagyságrendi bővülés – új kihívások elé állítja Igazgatóságunkat. A kezdeti nehézségeket követően, hiszen először azokat a dolgozókat kellett munkába állítani, ill. betanítani, akikkel a több ezres létszám felvételét biztosítani tudjuk, a munkaerő felvétel már jó ütemben halad. A tervek szerint májustól kezdődően, a „csúcsidőben” több mint 2900 fő foglalkoztatása valósul meg Igazgatóságunknál.

A program keretén belül a következő feladatokat tervezzük elvégezni: az elcserjésedett hullámtéri erdőterületek aljnövényzetének, folyópartok, belvízelvezető-, öntözőcsatornák part-

jainak cserjeirtása; nádkaszálás, kaszálás, gáz-talanítás; magas építmények, műtárgyak, burkolatok, hajózási jelek karbantartása; erdőápolási munkák; csatornák, műtárgyak kézi iszap-talanítása; gátkorona rézsűrendezés és füvesítés, hulladékgyűjtés, valamint funkcionális tevékenységek (takarítás, vagyonvédelem stb.).

Szolnok belterületi Zagyva-hullámtér erdőápolása

Karcagi I.-fcs. beavatkozás előtt...

Az eddigi helyszíni tapasztalatok, ellenőrzések alapján a közfoglalkoztatásban résztvevők fegyelmetten és hatékonyan járulnak hozzá a vízügyi létesítmények, védművek gondos fenntartáshoz, az Igazgatóság kezelésben lévő állami területek természeti állapotának javításához az özönnövények jelentős visszaszorításával.

A közfoglalkoztatási program az értékteremtéshez is

... és utána

A közfoglalkoztatás hatékonyságának feltétele a munkák pontos tervezése, gondos szervezése és következetes ellenőrzése, az ezekre vonatkozóan részletes szabályokat tartalmazó Igazgatói Utasítás, 13 db melléklettel felszerelve került kiadásra. Mellékletként szerepelnek többek között a munkák tervezését, nyilvántartását segítő táblázatok, ellenőrzési jegyzőkönyv minták stb.

A program során kiemelt figyelmet kell fordítani a természetvédelmi szabályok betartására, hiszen a munkaterületek túlnyomó többsége vagy védett, vagy NATURA 2000 oltalom alatt áll. A fontosabb természetvédelmi előírásokat és információkat oktatási segédletben foglaltuk össze, melyet több száz példányban osztottunk ki a munkát irányító állomány részére.

hozzájárul: a közfoglalkoztatottak bevonásával a fenntartási munkák mellett egyes beruházási feladatokat, többek között őrház építést és korszerűsítést, gátkorona stabilizációs munkákat tervezzük elvégezni.

Vass Sándor

Védőtöltés előtér cserjézése

A Vízgazdálkodási Társulatok helyzete

Az 1807. évi XVII. tc.-kel az országgyűlés megteremtette a társulatok működésének jogi alapjait. Ezek szerint, „ha egy vízfolyás rendezésében, mocsár lecsapolásában érintettek tekinthető birtokosok nagyobb része a munkálatok megindításában érdekelt, akkor az általuk megalakított vízszabályozó társulat határozatai a társulattól kimaradó birtokosokra is kötelező érvénnyel bírnak, s a költségekhez a munkák elvégzéséből rájuk eső többlethaszon terhére kötelesek hozzájárulni.”

1810. szeptember 11-én megalakult az első magyarországi társulat, a Sárvíz Csatorna Társulat. Ezt követően a Duna és a Tisza szabályozásának érdekében folyamatosan alakultak meg a társulatok.

A 19/20. századfordulóra a Tisza-völgyében csaknem teljesen, a Duna mentén pedig kisebb öblözetektől eltekintve nagyrészt készen állott a mentesített árterek védelmére szolgáló töltéshálózat, s ezzel együtt a Duna-völgyben több mint 4 ezer km, a Tisza-völgyben csaknem 8 ezer km vízlevezető árokhálózat szolgált a káros vizek eltávolítására. Időközben az állam fokról-fokra a lehető legtöbb területen ellenőrzése alá vette a társulatok műszaki-gazdasági tevékenységét, de teljes államosításukat nem hajtotta végre. Erre 1948-ban került sor, mikor a koalíciós kormányzat államosította az egész szervezetet. A jelenleg élő társulatokat az 1956. utáni konszolidáció keretében 1957. január 1-jén hozták létre.

Magyarországon jelenleg 85 víztársulat működik, melyek érdekeltségi területe közel 8 millió ha. 42 társulat kizárólag síkvidéken tevékenykedik, 37 társulat dombvidéki és 6 társulat rendelkezik mindkét típusú területtel. Az egyes társulatok érdekeltségi területe 24 – 225 ezer ha között változik.

A vízgazdálkodásról szóló törvény módosításával, 2011. április 1-jétől, a társulati tevékenység szakmai felügyeletét a területileg illetékes KÖVIZIG-ek látják el. Ezt követően a 2011. évi CLXXIV. Törvény 68. §-a módosította a víztársulatokról szóló 2009. évi CXLI. törvény 40. §-át a Vidékfejlesztési Minisztérium és a Belügyminisztérium közti vízügyi feladatmegosztásnak megfelelően. A jelenlegi törvényi szabályozás szerint a társulatok felett a törvényességi felügyeletet a cégbíró látja el. A víztársulat közfeladatainak ellátása feletti szakmai felügyeletet pedig 2012. január 1-től a vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszter, az irányítása alatt álló, a társulat működési területe szerinti vízügyi igazgatási szerv útján látja el. Ezzel elvileg megteremtődött a vízgyűjtők egységes szemléletű működtetésének és kezelésének feltétele, amely kiterjed valamennyi vízgazdálkodási szakfeladat ellátására és a költségvetési források felhasználásának, a közcélú állami műveken végzett feladataik szigorú ellenőrzésére.

A feladatok társulatokkal való végrehajtásának előnyei:

- helyismerettel rendelkező felkészült szakembergárdával rendelkeznek,
- a feladatok végrehajtáshoz szükséges információk dokumentáltan lettek biztosíthatók,
- jól működő Társulati Informatikai Rendszerrel (TIR) rendelkeznek,
- működő, ISO 9001:2000 előírásainak megfelelő minőségirányítási rendszereik vannak,

- mintegy 38 ezer km csatorna és 350 szivattyútelep üzemeltetésének háttérét biztosítják,
- regionálisan jelen lévő vízgazdálkodási elkötelezettségű, potenciális termelő, szolgáltató és üzemeltető szervezetek,
- egyes vidéki térségekben jelentős foglalkoztatók (alacsony képzettségű emberek foglalkoztatásába is be tudnak kapcsolódni),
- regionálisan meglévő védekezést, karbantartást szolgáló gépi eszközállománnyal rendelkeznek,

- a társulatok által igénybe vett Európai Unió (EMVA) forrásokat a VIZIG-ek nem tudják igénybe venni, mert az csak gazdálkodók számára áll rendelkezésre.

A mostani keretben végzett víztársulati feladat végrehajtás hátrányai:

- keverednek a szerepkörök: a társulat egyben gazdálkodói érdekeket is és társadalmi közérdekeket is szolgál, de a finanszírozás ezt nem tudja elválasztva kezelni,
- a társulatok kommunikációja a gazdálkodók és a társadalom irányába nem volt megfelelő, melynek következtében a gazdálkodók többsége úgy érezte, hogy nem kap megfelelő szolgáltatást a társulatoktól,
- általános az alulfinanszírozottság, alacsony hitelképesség, a feladatokhoz képest alultőkésítettség jellemző,
- a társulatok elszakadtak a területtől, a gazdálkodás érdekeinek képviselete helyett, piaci alapon próbáltak kivitelező szervezetként megélni,
- az érdekeltek is elszakadtak a társulatoktól, a tényleges irányítási jogkörüket nem gyakorolták, ezért a társulatok a társadalom számára átláthatatlanul működnek,
- számos esetben relatíve magas szervezeti (általános) költségek, melyek gyakran magas szolgáltatási költségeket indukálnak,
- jelentős különbségek vannak a működés hatékonyságában.

A Vtv. módosításával – az Országgyűlés által 2010. július 22-én elfogadott az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény – a víztársulati tagok társulati hozzájárulásának fizetési kötelezettsége eltörlésre került (illetőleg a jogszabály megszűntette a társulati hozzájárulás fogalmát is).

A jogalkotók ezzel a döntéssel megszüntették a tagoknak a víztársulat által ellátott közfeladatokhoz való, szolidaritás elvén történő kötelező hozzájárulását, valamint eltörölték annak a közhatalommal történő kikényszeríthetőségét. Mindemellett – ugyanezen jogszabály-módosítással – vállalták a helyi területi vízgazdálkodási közfeladatok finanszírozásának költségvetésben történő biztosítását, így azok 100%-os állami finanszírozását.

A társulatok által kezelt csatornák és vízfolyások fejlesztési és rekonstrukciójára 2004-től az Agrár- és Vidékfejlesztési Operatív Program (AVOP), 2007-től az Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) biztosítja a forrást. Ehhez a társulatok a befolyt érdekeltségi hozzájárulásból 30% önerő biztosítása mellett hajtották végre a projekteket. A folyamatban lévő projektekhöz 2011-ben az önerőt az állam nemzeti költségvetésből biztosította. Az AVOP és ÚMVP projektek keretében megvalósított feladatoknak

a beruházást követő öt évre fenntartási kötelezettsége van, melyre 2011-ben szintén a nemzeti költségvetés biztosította a forrást.

A vízgazdálkodási társulatok nagyrészt állami műveken végzik a tevékenységüket (fenntartási munkák), melyhez az állam 2006. év óta (preventív munkákat kivéve) forrást nem tudott biztosítani. Hatékony területi vízgazdálkodás keretében elengedhetetlenül szükséges a gazdálkodók és az állam hozzájárulása az állami műveken történő vízgazdálkodáshoz.

Az elmúlt két évtized tapasztalatai azt mutatják, hogy a VIZIG-ek területi vízgazdálkodása, a fő művek üzemeltetése, a vízgazdálkodási társulatok feletti szakmai felügyelet jól működik. A társulatok tudják közvetíteni az alulról jövő helyi elképzeléseket, szándékokat a gazdálkodók, az önkormányzatok érdekeit a VIZIG felé, amely a gazdálkodásába be tudja építeni azokat. A gazdálkodói probléma kezelése, megoldása a társulat feladata. A társulat nonprofit szervezet, nem képez nyereséget, a vállalkozási tevékenység esetleges nyereségét az alap tevékenységbe forgatja vissza.

2012. évben a vízgazdálkodási társulatok nem kaptak a működésükhöz az államtól támogatást. Nem rendelkeznek pénzeszközökkel:

- a működésükhöz,
 - az UMVP pályázat kivitelezés finanszírozásához (utófinanszírozású),
 - az UMVP pályázatok 30%-os önerejéhez,
 - az elvégzett beruházások kötelező fenntartási munkáihoz,
 - a szivattyútelepek elektromos lekötési költségeihez,
 - a szivattyútelepek védekezésén kívüli üzemeltetéséhez,
 - a belvízvédelmi művek fenntartási munkáihoz.
- A vízgazdálkodási társulatok – az érdekeltségi hozzájárulás, valamint állami támogatás hiányában – működése lehetetlenné válik.

A pénzeszközökkel nem rendelkező társulatok a működésük fedezetére kénytelenek a mobilizálható eszközeiktől megválni.

2012. év március-április hónapban a társulatok összehívják az éves tervtárgyaló küldöttgyűlést.

A társulatok vezetői egyebek mellett tájékoztatják a küldötteket a Vízgazdálkodási Társulatok helyzetéről, arról, hogy a gazdálkodás érdekében a vízgazdálkodási feladatok megvalósításához a gazdálkodók részéről önkéntes érdekeltségi hozzájárulás befizetése szükséges. A társulat jogutód nélküli megszűnése esetén, ha az érdekeltségi területen víztársulat nem működik, az állami vagy helyi önkormányzat tulajdonban álló vizek és közcélú vízi létesítmények kezelője, illetve tulajdonosa – az 1995. évi LVII. törvény 8. § (2) bekezdése alapján – közcélú érdekeltségi hozzájárulás megállapítását kérelmezi (ennek mértéke akár 2000-3000 Ft is lehet hektáronként).

A víztársulat küldöttgyűlésének a döntése határozza meg a társulat jövőjét, mert a gazdálkodók önkéntes hozzájárulásának elmaradása esetén (finanszírozás hiányában) a társulat felszámolására kerül sor.

A víztársulat jogutód nélküli megszűnése esetén a vízgazdálkodási feladatok elvégzése a szakmai felügyeletet ellátó VIZIG feladata lesz.

Gugolya Imre

A fegyverneki gátszáradás

A 90-es évek elején tapasztalt töltésszáradások után a nedvesebb évek elmúltával az utóbbi években újra jelentkeznek száradási repedések a Közép-Tiszán. 2009-ben Akolháton és Mezőtúrnál (Nagy 2010), 2011-ben Fegyvernek mellett alakult ki vizuálisan is elrettentő kinézetű repedés (Nagy 2011). Kérdésként merült fel, hogy állékonyság szempontjából mennyire veszélyesek a keletkezett repedések, mi a mélységük, illetve milyen hosszon kell számítani a biztonság csökkenésével.

A keletkezett repedések

A repedések a 10.07/1 fegyverneki gátörjárásban a Tisza bal part 107+700-107+800 tkm között keletkeztek, amelyet a gátörjárása során észlelt. A repedések a mentett oldalon a koronaéltől lefelé 1,5-3,5 m között találhatók a rézsűn és a felső padkán. A szélességük 5-10 cm (mint ahogy a fényképek mutatják), mélységük 60-100 cm között változott. Korábbi repedésekre az volt a jellemző, hogy 85-90 %-ban a gát tengelyével párhuzamosan futottak, a maradék pedig merőleges volt a gát tengelyére (Nagy 2004). A korábban tapasztalt repedésekkel összehasonlítva a kialakult repedések különlegessége az volt, hogy párhuzamosság, vagy merőlegesség a felszínen kevésbé volt megállapítható.

Repedések a felső padkán

Helyszíni vizsgálatok

Az őszi bejárás után azonnal megindult az állapotfelmérés, a repedések helyzetének rögzítése, geodéziai felmérés, geotechnikai vizsgálat. Ezek alapján körvonalazódnak ennek az árvízen kívüli jelenségnek az okai.

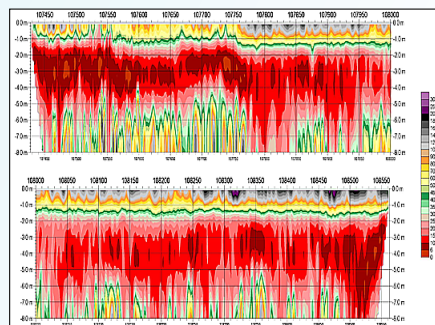
A tágabb környék vizsgálatára 1100 méter hosszú geoelektromos hossz-szelvény készült a mentett oldali felső padka koronájának tengelyében 8,0 méteres behatolási mélységgel. A geoelektromos mérések szerint (1. ábra):

- a töltés felső másfél méterében a kiszáradás miatt jelentősen megnő a talaj fajlagos ellenállása,
- a geoelektromos hossz-szelvény erős kiszáradást mutat a 107+750 szelvénytől felfelé végig,
- az 1100 méter hosszú elektromos hossz-szelvény azt mutatta, hogy a kiszáradt szakasz hosszabb, mint ahogy azt a vizsgálat összeállításánál feltételezhető volt, túlnyúlik a vizsgált területen.
- fajlagos ellenállás a felső másfél méteren eléri a 300 ohm-mos értéket, ami mintegy tízszerese az agyag talajokra megszokott értéknek, vagyis az agyag ki van száradva.

szereze az agyag talajokra megszokott értéknek, vagyis az agyag ki van száradva.

- ennél nagyobb fajlagos ellenállás a felszínen két rövid szakaszon jelentkezett, a 108+315 – 108+320 és a 108+465 – 108+480 szelvények között.

A geofizikai mérés azt mutatta, hogy nem csak a vizuálisan azonosítható Tisza bal part 107+700-107+800 tkm szelvények közötti szakaszon jelentkezik a gát kiszáradása, hanem egy hosszabb szakaszon, amelyik túlnyúlik még a felmérés határán is.

1. ábra Jelen vizsgálatnál a „normális” víztartalmúnak minősített agyag ($w > 21\%$) piros színnel van ábrázolva, az ennek megfelelő fajlagos ellenállás kisebb, mint 20-25 ohmm

A tervezett fúrások feladata részint egy kereszt-szelvény nedvesség tartalmának felmérése volt, részint a geoelektromos mérésekhez pillérfúrások készítése. A feltárt kötött talajoknál meghatározásra került a lineáris zsugorodás is az azonosító jellemzők mellett.

Laboratóriumi vizsgálati eredmények

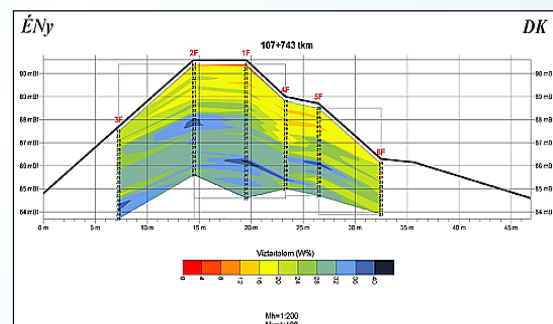
A feltárások és laboratóriumi vizsgálatok alapján megállapítható, hogy a töltést kötött talajok, elsősorban erősen kötött talajok alkotják. A kövér agyag természetes állapotban jó vízzáró tulajdonságú, erősen térfogatváltozó, a vizet nehezen adja le. Ugyanakkor beépítése a gátba körülményes, mert a víztartalmat beépítéskor nehéz beállítani. Az anyagminőség alapján gyakorlatilag egyetlen – (közepes és) kövér agyag – réteg került azonosításra, mely a következő talajjellemzőkkel bír: $w = 9-41\%$, $w_L = 55-74\%$, $w_p = 24-28\%$, $I_p = 23-51\%$, $I_c = 0,69-1,53$, $k = 10^{-9}$ m/s természetes állapotban, összeropadva $10^{-1}-10^{-2}$ m/s nagyságrendűre nő.

A repedések közelről, a repedésbe leszárt Both és mellette a mérőszalag mutatja a könnyen elérhető repedés mélységet, ~ 90 cm.

A 107+743 szelvényben készült hat fúrás alapján is nehéz rekonstruálni a kereszt-szelvény egyes építési fázisait, pedig még a talajok színét is próbáltuk felhasználni a rétegek folytonosságának kimutatásához.

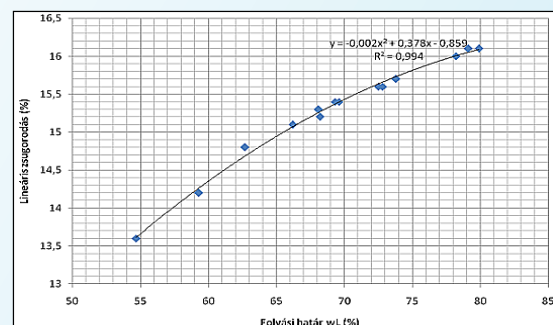
Az agyag talaj fizikai jellemzői nagymértékben függenek a víztartalomtól. Kiszáradt töltéseknél rendkívüli jelentősége van a víztartalom meghatározásnak, ezért a töltés víztartalom eloszlásának nyomon követésére több mint 200 mérést végeztünk, ugyanakkor vizsgáltuk a töltést alkotó agyagok lineáris zsugorodását.

2. ábra A fúrások alapján elkészített víztartalom térképe a 107+743 szelvénynek

A töltésszáradó agyagok lineáris zsugorodás értéke 13,6-16,1 % között változott, értéke mind a plasztikus indexel mind a folyási határral (3. ábra) 0,99 feletti korrelációt mutat. A lineáris zsugorodás alapján a gátban lévő talajok nagyon térfogatváltozóknak minősülnek a régi magyar szabvány szerint, az Eurocode 7 szerint „D5 különösen térfogatváltozó” (a lineáris zsugorodás $LS > 9\%$) besorolásúak.

Ha a talaj minden porusa vízzel telített, akkor zsugorodási határnál magasabb víztartalom esetén a száradási folyamat alatt az eltávozott víz térfogatával arányos a víztartalom csökkenése. A zsugorodási határnál kisebb víztartalom esetén a száradás már nem jár további térfogatváltozással.

3. ábra A lineáris zsugorodás értéke a folyási határ függvényében

A zsugorodási határ víztartalma a tapasztalatok szerint a konzisztencia határokkal változik, értékét Casagrande szerint a talaj plasztikus indexe és folyási határa alapján lehet meghatározni, jelen esetben $w_{zs} \sim 17,6\%$ -ra adódott. A gátban feltárt talajok víztartalma több helyen is a zsugorodási határnál alacsonyabb volt, ami nem jelenti azt, hogy további zsugorodások nem várhatók, mert a töltés anyaga tömbösen

szárad ki; más a víztartalom a tömb szélén és más a tömb közepén. Inkább arra hívja fel a figyelmet, hogy a zsugorodási határ víztartalmának értékét átlépték azok a talajok, melyek a töltés felső részében vannak (ld. 2. ábra).

A repedés kialakulásának okai

A jelenlegi helyzet oka rendszerint a múltban keresendő, így volt ez jelen esetben is. Az árvízmentesítési munkákat a Tisza szabályozási munkáival egyidőben a területen megalakult társulatok kezdték meg. A töltéseket az 1830. évi nagyvízre építették, kézi munkával, bekötve azokat az akkor még magaspártoknak számító területekbe. A töltések a jelenlegi nyomvonalon épültek ki, kivéve a 106+600 – 113+500 tkm közötti szakaszt, mely az 1932. évi árvíz után épült ki a mostani helyen.

A Tisza bal part 107+700-107+800 tkm szelvények között kialakult és részletesen a 107+743 szelvényben bemutatott töltésrepedést mielőbb helyre kell állítani, **jelen állapotban az árvízvédelmi biztonságot veszélyezteti**. Az azonnali rendkívüli beavatkozás oka, hogy a töltés koronája alatti talajnak is alacsony a víztartalma, a töltés ott is kiszáradt, nagy valószínűséggel ott is vannak a töltésben repedések. Jelenleg a töltés csak a korona alatti mintegy két méterig biztonságos. A Tisza vízszintemelkedés következtében a repedéseken, a repedés hálózaton keresztül víz áramolhat a mentett oldalra, aminek eredménye a gát elmosása lehet árvízvédekezés, árvízi beavatkozás nélkül.

A földgát vízháztartását a víztartalmat növelő és csökkentő tényezők határozzák meg. A víztartalmat csökkentti a száraz, alacsony relatív páratartalmú meleg időszak, különösen ha az erős napsugárzással párosul. A gát, mint a környezetéből kiemelt, mesterséges szerkezetnél a víztartalom növelő tényezők a gát minden irányából jelentkeznek:

- a vízdalon és részben alulról az árvízi vízterhelés hatása,
- a rézsűkön és a koronán a csapadék hatása, és
- a gát alapozása felől a kapilláris emelés hatása.

Ezek hatására alakul a gátban lévő talajok víztartalma, és a víztartalom változása maga után vonja esetenként a kötött talajok zsugorodását.

A meglehetősen nedves 2010-es év után (gondoljunk csak a mértékadó árvízszint közeli vízállásra) 2011-ben egyre csökkenő vízállások ala-

kultak ki, vagyis a Tisza nedvesítő hatása elmaradt. Február után a vízállás meg sem közelítette az árvízvédelmi fokozat értékeit június után, inkább az LKV környezetében tanyázott.

A 2011. év az Alföldön csapadék hiányos volt, különösen a Közép-Tiszán. A csapadék éves értéke számos mérőhelyen is alig volt több, mint a sokéves átlag fele, illetve több olyan hónap is volt, amikor egyáltalán nem regisztráltak csapadékot a gátrepedések kialakulása előtti időszakban. A Fegyvernek körüli meteorológiai állomások adatait vizsgálva megállapítható, hogy a csapadék az átlagos havi értékét a 10 megelőző hónapban csak kétszer érte el. Ugyanakkor meg kell említeni, hogy a hirtelen jövő nagycsapadék sem tud mélyen beszívroggni a gátba, csak a felszínt áztatja el a felső réteg alacsony nedvesség tartalma miatt. A felső réteg pedig újra kiszárad 1-2 nap kánikula vagy szeles idő alatt. Ezért, bár július csapadékos volt, a gát vízháztartására nem gyakorolt jelentős befolyást.

A gát vízháztartási viszonyait a csapadék, a talajvíz és folyó vízállás mellett a gát talajainak jellemzői határozzák meg. Ezek együttes hatására a töltés kiszáradt. A töltést alkotó agyagban a szivás nem volt olyan nagy, hogy a temett talajból a kapillárisan vizet a koronáig emelje. A jelentős víztartalom csökkenésben ezek alapján két ok játszhatott szerepet:

- a szivás jelen esetben például azért lehet alacsony, mert a töltés alapozásánál jelentkező laza réteg, vagy valamilyen szemcsésebb (vagy átmeneti talaj) réteg megszakítja a kapilláris emelést, vagy
- a töltés felső részét magas víztartalommal lazán építették be.

A töltés hosszabb szakaszon is kiszáradt és tömbösen összeroppedezett (ld. fényképek). A tömbös repedés sajátossága, hogy a tömb felszínén szárazabb a talaj, a tömb belsejében nedvesebb. Tekintettel arra, hogy a fűrészekkel a tömböt lehet megfűzni, a kapott víztartalom értékek még az átlagos érték felettiek is vehetőek.

A 107+743 szelvényben végzett talajazonosító vizsgálatok azt mutatják, hogy a töltést közepes és kövér agyag talajok alkotják. Az agyagok térfogatváltozásra hajlamosak, a zsugorodás több káresemény előidézője, mint a duzzadás. A több mint 200 víztartalom meghatározás pontos képet mutat arról, hogyan alakul a töltésben a víztartalom:

- a töltésben lefelé haladva a víztartalom nő,

- a mentett oldal jobban ki van száradva, mint a vízdalon (ez több okra is visszavezethető, mint pl. a benapozottságra),

- a kiszáradt töltésrész – az agyag azonosító jellemzői alapján – víztartalmi határértékként $w \sim 20$ %-ban lehet meghatározni a vízgált helyen,

- a kiszáradt töltésrész vastagsága a korona alatt 2 méterre, a mentett oldali felső padka alatt mintegy 2,5-3,0 méterre tehető.

Elvi helyreállítási javaslat

Az árvízi biztonság ideiglenes helyreállítására, csak akkor van szükség, ha a végleges helyreállítás olyan lassan készül, hogy közben olyan árhullám jelentkezik a Tiszán, mely meghaladja a korona alatti 2 méteres mélységet. Árvíz esetén azonnali veszélyelhárító intézkedésként szádlemez verése szükséges a vízdali koronába, 6 méter hosszú lemezekkel. A lemezverést a 107+720 – 107+790 szelvények közötti szakaszon javasoljuk kivitelezni.

A végleges helyreállítási javaslatnál a következő lényeges szempontok figyelembe vételét kell szem előtt tartani:

- a vízdalt vízzáró anyaggal kell ellátni, a talpszivárgás zónáját agyagékkal kell lezárni,
- ha már hozzányúlunk a gáthoz, célszerű a gátat előírászerű magasságra és keresztmetszetre fejleszteni,
- a kiszáradt agyagot a korona és mentett oldalon magas plaszticitása miatt csak keverve lehet visszaépíteni vagy az előtér feltöltésére lehet felhasználni,
- a kiszáradt agyagot nem szabad helyben hagyva locsolással „feljavítani”.

Tanulságok

Gyakran felmerül a kérdés, hogy a globális felmelegedés okozza-e az árvízvédelmi töltések-nél egyre gyakrabban jelentkező száradási repedéseket? Kétségtelen tény, hogy a XX. század tíz legmelegebb évéből nyolc az utolsó évtizedre esett, azonban a töltések kiszáradásához meglévő adottságként a magas víztartalommal, lazán beépített kötött talajok adják a lehetőséget. Megfelelő műszaki ellenőrzéssel, a talajválogatásra és beépítési víztartalomra vonatkozó előírások (MSZ 15290) betartásával ezen repedések száma és veszélyessége igen jelentősen csökkenthető!

Dr. Nagy László,

BME Geotechnikai Tanszék

Konferencia a felszín alatti vizekről

A Felszín Alatti Vizekért Alapítvány (www.fava.hu) majd két évtizedes jó szokásának megfelelően idén is megrendezte konferenciáját. A rendezvényre 2012. március 27-28-án került sor Siófokon a Hotel Magistern szálloda falai között. Az idén már XIX. alkalommal megtartott rendezvényen képviseltette magát a „felszín alatti” vizes szakma színe-java, tekintettel arra, hogy ez az egyetlen olyan fórum, ahol a témakörrel foglalkozó szakemberek a szakma szinte minden szakterületéről jelen vannak, és a legszélesebb körben konzultálhatnak, álláspontot egyeztethetnek, vagy éppen ütköztethetnek. Idén is képviseltették magukat a Vizigek, a Felügyelősé-

gek, a Nemzeti Környezetügyi Intézet központjának és kirendeltségeinek dolgozói, a Vidékfejlesztési Minisztérium, a MÁFI, a VITUKI szakemberei és a felszín alatti vizekkel foglalkozó tervező és kivitelező cégek, vállalkozók egyaránt.

A kétnapos rendezvény első napjának délutánján nagyobb lélegzetű, általános témák kerültek napirendre. Simonffy Zoltán előadásában a felszín alatti vizek használatának stratégiai kérdéseiről volt szó, Jelinek Gabriella (Vidékfejlesztési Minisztérium) pedig a „A felszín alatti vizek és a vízügyi szervezet szabályozási környezetének változásai” címmel tartott előadást, mely kitért az elmúlt hónapok

szervezeti változásaira és az előttünk álló ágazati-szakmai jövőképet is igyekezett felfesteni. A délutáni előadások első blokkjában elsősorban a magyarországi karsztos vízbázisok kérdéskörére csoportosultak a témák, de egy előadás erejéig szó volt az ivóvízbázisok védelméről rendelkező 123/1997 (VII. 28.) Kormányrendelet felülvizsgálatának, módosításának szükségességéről is. A szünet után további karsztos (a Dunántúli-középhegység főkarsztvíz-tárolójának utánpótlódásával, illetve a budapesti karsztvíz rendszerrel foglalkozó), majd a Szigetköz rétegvíz áramlási rendszerével, végül pedig egy szivárgási tényező meghatározásával foglalkozó fizikai modellkísérlet

eredményeiről szóló előadás hangzott el. A harmadik, záró blokkba sorolt előadások a hátramenti, termálfelvezetést érintő magyar-szlovén nemzetközi együttműködés kérdéskörébe, illetve egy afrikai vízkutatási témába engedtek betekintést.

A konferencia fontos eseménye minden évben a baráti találkozónak titulált vacsora is, ahol a fehér asztal mellett kötetlen beszélgetésekre is lehetőség nyílik. Hagyományosan a vacsora előtt kapja meg a felszín alatti vizekért folytatott magas színvonalú tevékenységéért elismeréseként az ezüst poharat az az évi díjazott (díjazottak) is. Idén Dr. Völgyesi István hidrogeológus kapta az elismerést, az alkalmazott és az elméleti hidrogeológiában ki-

fejtett több évtizedes kimagasló tevékenységéért. Az ez évi díjazottról érdemes annyit megjegyezni, hogy egyedi, sajátos látásmódjával, sokszor kritikai hangvételű előadásával, hozzászólásaival vagy cikkeivel nem „csupán” meghatározó alakja, de egyben érdekes színfoltja is szakmánknak.

A második nap előadásai szintén sok érdekes, szerteágazó témát érintettek. Az első blokkban a kutakkal, kútvizsgálatokkal kapcsolatos előadások kaptak helyet, de volt szó a felszín alatti vízkészletekbe történő beavatkozásról rendelkező 101/2007 (XII. 23.) KvVM rendeletről, annak fontosságáról, de módosításra, átdolgozásra szoruló részéről is. Rendkívül látványos volt Papp Zoltán

„(K)utak és (k)útvesztők” című – sok fotóval illusztrált – előadása, mely a régi kutak, kúttusok műszaki megoldásaiba, működési elveibe nyújtott bepillantást. Az utolsó előadói csoport egyik előadása a kavicsbányászat és a vízhasznosítás, valamint a termőföld védelmének konfliktusoktól sem mentes kapcsolatát boncolgatta, a többi előadás viszont a felszín alatti vizek kármentesítésével kapcsolatos témái köré csoportosultak.

A rendezvényt az alapítvány kuratóriumának egykori elnöke, Liebe Pál zárta be, aki idén is kifejezte reményét a jövő évi XX. jubileumi és azutáni konferenciák megrendezésével kapcsolatosan.

Tóth Tamás

SZEMÉLYI HÍREK

KISKÖRE: 2011. év végével nyugállományba vonult Czímre István területi felügyelő, feladatait Molnár Krisztián vette át a 10.04-es árvízvédelmi szakaszon. Tóth Antal, a 10.04/2 tanszentmiklósi őrzés csatornaőre decemberi nyugdíjba vonulását követően a csatornaőri feladatokat Takács László látja el.

REGIONÁLIS LABOR: A Labor állománya 2 fővel bővült 2012-ben, Szolnokon Túröczy Tünde vegyész technikus, míg a Kisköréi telephelyen Horváth Brigitta rész munkaidős laboráns erősíti a csapatot.

Túröczy Tünde

A Kisköréi Telephely vezetésére Györi Zsoltné kapott megbízást. Végvári Péter tavaly év végi nyugdíjba vonulását követően.

SZOLNOK: A közmunkaprogram indulásával Aszódi Csaba kerületi felügyelőt nevezték ki a Szakasz-mérnökség közfoglalkoztatási koordinátorának, ezért a 3-as kerület megbízott területi felügyelője december 31-ig Csajbók Czipra Fanni kolléganőnk lett – akinek ezúton gratulálunk a tavaly év végén kötött házasságához.

Aszódi Csaba 2012. márciusában úgy döntött, hogy kipróbálja magát a magánszférában, ezért felmondott a Vízügynek, hogy a számára felkínált új lehetőséggel élhesse. Az ő posztjára a VGO felszíni vízgazdálkodási ügyintézője, Pap Zsannett kolléganő került, aki december 31-ig ellátja a Szolnoki Szakasz-mérnökség közfoglalkoztatási koordinátori feladatait.

KARCAG: 2011 decemberében nyugdíjba vonult Csontos György csatornaőri, feladatait Fazekas Sándor látja el a 10.08/1. Tilalmasi őrzésben.

Béresné Balla Katalin harmadik gyermekének adott életet 2011-ben, távolléte alatt a szakasz-mérnökség állományát Lázókné Vajó Anita erősíti.

MEZŐTÚR: Bondorné Halas Katalin Bernadett 2011. augusztus 01-től a közfoglalkoztatási program keretein belül, mint ügyviteli al-

kalmazott került felvételre a Mezőtúri Szakasz-mérnökséghez. 2011. december 29-től kinevezett közalkalmazottként segíti a szakasz-mérnökség munkáját. Az 1985-ben született kisgyermekes anyuka 2012. januárjában szerzett közgazdász diplomát pénzügy-számvitel szakon a Szolnoki Főiskolán.

KÖZPONT: A Pályázati Koordinációs Csoport régi-új kollégájával bővült: Tóta Bernadett, a Gazdasági Osztály egykori munkatársa az Angliában tett néhány hónapos kitérő után Nemes Adrienn feladatait vette át, aki februárban adott életet harmadik gyermekének. A kis Nemes Lea Zsolna 2012. február 12-én született 54 cm-rel és 3470 grammal szülei és két testvére nagy-nagy öröme. Jó egészséget kívánunk a babának, mamának egyaránt!

Nemes Lea Zsolna

Ficzere András erdészeti ügyintéző (ÁFO) részére, az országos és helyi erdészeti feladatok területén végzett eddigi színvonalas munkateltjesítménye elismerésül, 2012. február 1-től Főtanácsosi címet adományozott Lovas Attila igazgató. Kinevezéséhez gratulálunk, és további sikeres munkát kívánunk!

A VGO-n a felszíni vízgazdálkodási ügyintézői feladatokat 2012. április elsejétől új kolléga, a Szolnoki szakaszon korábban közfoglalkoztatottként tevékenykedő Katona Péter Gergő látja el.

A VMVO-n 2012. január elsejétől Gugolya Imre társulati ügyintéző látja el a vízgazdálkodási társulatok szakmai felügyeletével kapcsolatos koordinációs feladatokat. A kolléga a JNSZ Megyei Kormányhivatal állományából áthelyezéssel került Igazgatóságunkhoz.

Gugolya Imre

40 éves szolgálati viszonyt követően 2012. március 31-ével nyugdíjba vonult Szűcs Bálintné, a Gazdasági Osztály számviteli ügyinté-

Szűcs Bálintné

osztályon számviteli ügyintézőként tevékenykedett. A Vízügynél töltött 40 év alatt kivívta kollégái megbecsülését és tiszteletét. A GAO és a KGO csapata, a már nyugdíjas kollégákkal és Vízügyes barátokkal kiegészülve búcsúzott Marikától március 30-án. Az Igazgatóság nevében köszönjük a vízügyi ágazatban eltöltött több évtizedes munkáját, és nyugdíjas éveikhez jó egészséget kívánunk.

„A VMVO-n minden segítség jól jön!” – Bodnárné Andi legújabb beosztottja, Leonardo

2012. január elsejével a Vidékfejlesztési Minisztérium irányítása alatt megalakult a Nemzeti Környezetügyi Intézet 12 területi kirendeltséggel. A NeKI Közép-Tisza-vidéki Kirendeltséghez 12 kollégánk csatlakozott, a kirendeltség vezetőjévé Galicz Évát, a VGO korábbi munkatársát nevezte ki Teplán István megbízott főigazgató.

A KÖTI-VIZIG állományából kikerülve alkotja a NeKI szolnoki csapatát Adamecz Károlyné Piroška, Ónodi Tibor (HMO), Böhmné Varga Gabriella, Szegedi Judit, Simon Zsuzsa, Donkó Erika, Zagyi Tímea, Szél Juliánna (VGO), Dencs Norbert (Informatikai csop.) és Modla Mónika (GAO). Dankó Erika, a Vízföldtani csoport ügyintézője április elsejétől erősíti a NeKI szolnoki gárdáját. Az új szervezet a szolnoki Központi irodaház (Ságvári krt. 4.) 9. emeletén kapott helyet.

Nagy Réka

PILLANATKÉPEK

A SZOLNOKI SZAKASZMÉRŐRSÉG ÉLETÉBŐL

A hosszú tél után, végre itt a tavasz és a jó idő. Az őrzárásokban már javában folynak az éppen aktuális munkák.

Az 1-es kerületben (Lázár József, területi felügyelő) valamennyi gát- és csatorna őrzárásban cserjeirtást végeznek. A felnövekedett hajtásokat vágják a hullámtéri részekben, majd a levágott gallyakat az előtér szélében gyűjtik és deponálják. A felhalmozott rőzsét aprítékolásra készítik elő, amely aprítékot később értékesíteni fogunk. A tűzgyújtási tilalom elrendelése előtt a levágott cserjéket égetéssel semmisítettük meg. A belvízvédelmi őrzárásokban is elsősorban a cserjeirtást végzik, tisztítják a műtárgyak környezetét, takarítják a csatornák burkolatait. Cserjeirtás folyik a Körös-éri főcsatorna Nagykőrös város alatti szakaszán, Jászkarajenő és Tiszajenő térségében, valamint a Pejtsik-ér közelében. A hullámterekhez hasonlóan a belvízcsatornáknál is a tűzgyújtási tilalom elrendeléséig égetéssel gyérítettük a csatornában elszáradt nádállományt. A csatorna- és gátörtelepek rendbetétele megtörtént minden őrzárásban.

A 2-es kerület (Csesznik Zoltán területi felügyelő) a gátörzárásaiban a védtöltések vízoldali előtereit cserjézzük. A letermelt cserjét beüzük, aprítékoljuk. Szolnok város belterületi szakaszán a védművek mentén és a hullámtér szomszédos részeit cserjézzük, valamint a Zagyva bp.-i hullámtérben facsemetéket ültetünk. A Zagyvarékasi 10.02/3 és az Újszászi 10.02/4 számú őrzárásokban a tavalyi évben a Zagyva mederből kitermelt fákat beszállítjuk az őrházhoz, és a jobb parti 10 méteres sávot tisztítjuk, cserjézzük. A 10.02/2 őrzárásban a Kisgyepi és az I. számú csatornákon a nád és a gaz kaszálását, és cserjeirtást végzünk. A 10.02/5 Szászberki őrzárásban a régi Zagyva töltés nyomvonalának tisztítása zajlik. A belvízvédelmi szakaszokon a csatornákat cserjézzük, megtisztítjuk a nádtól és a sástól. Az aszályos időszak miatt március 8-án a Gerje, Perje és a Közös-főcsatorna egyes szelvényeiben - összesen 8 helyen - helyeztünk el duzzasztó táblákat a víz-visszatartás érdekében. Március végén a Malomzugi Holt-Zagyva szivornyával történő feltöltését elvégeztük többlet vízmennyiség tárolása céljából, melynek következtében a vízszint 260 cm-ről 330 cm-re emelkedett.

A 3-as kerületben (Csajbók Czifra Fanni, mb. területi felügyelő) a gát- és csatorna őrzárásokban cserjeirtást végeznek, a munkálatok a mentett és mentetlen oldalakon is zajlanak. A tavalyi évben a Zagyva hullámtérben lévő Mizsei erdőben végzett faállomány gyérítés után, most a mederparton a felnövekedett, friss hajtásokat vágjuk vissza. A Zagyva jobb partján végzett munkálatok 1200 fm hosszban zajlottak.

Az 5-ös kerületben (Göblyös László területi felügyelő) javában folyik a „Csátés projekt”, azaz „A Vízrendezési Főművek Integrált Fejlesztése a Hanyi-Tiszasülyi árapasztó tározó (VIT) hatásterületén” elnevezésű pályázati munka. A projekt keretében kotrások folynak, a Csátés belvízcsatorna 0+000-12+544

tkm, a 22-es sz. belvízcsatorna 0+000-6+967 tkm és a Tiszasülyi 28-as sz. belvízcsatorna 9+270-11+366 tkm szelvények között. A kivitelező által végzett kotrási munkálatok jelenleg (2012.03.28.) 70%-os készenléti fokban vannak. Minden őrzárásban cserjeirtás folyik, a gátörzárásokban a mentett és a mentetlen oldalon is dolgoznak, takarítják a védtöltések előtereit és erdőápolási munkákat is végeznek néhány őrzárásban. A csatorna őrzárásokban a csatornák partjait és a medrét cserjézik. Az így keletkezett gallyakat, kisebb mennyiség esetén aprítékolják, nagyobb mennyiség letermelésénél pedig beállítják, majd deponálják, amik később eladásra kerülnek.

Sajnos a fa, illetve a fém tolvajok minden év-

**Kotrás utáni állapot
a Csátés belvízcsatornán**

ben egyre nagyobb károkat okoznak Szakaszmerőrségünk területén a faállomány kivágásával, megcsontításával, a bel- és árvízvédelmi műtárgyaink megromlásával. A 2012-es év első negyedében történt lopások is ezt bizonyítják. 2012 márciusában, a 10.05/7 csatorna őrzárásban, a Tiszasülyi 28-as csatorna vízleádó műtárgyainál eltulajdonítottak 2 db taposóracsot és 2 db trepli lemezt.

Törtelen a 10.02/4 csatorna őrzárásban, a Perje-felső csatornáról a tiltós műtárgyakról, a zsilip tábla felhúzó szerkezetéről az orsószárat lopták el. Vezseny a 10.01/4 régi őrháznál, az Önkormányzat által kijelölt bérlet leszerelte az épület központi fűtésének fémkéményét, megrongálta a kerítést, a hátsó nagykaput levágta és az így beszerzett fémeket eladta. Szintén márciusban a Zagyva jobb

Tápión a megrongált Holtági zsilip

part 6+854 fkm szelvényében, az 1-es sz. zsilip részsülépcső vaskorlátját tulajdonították el. Legutóbb a 10.11/8 Tápiógyörgyei őrzárásban a Tápión lévő Holtági zsilip betonszerkezetét rongálták meg, szétverték a műtárgy négy sarkát, amelyből a betonvas egy részét elvitték. A 10.11/5 Jászteleki gátörzárásban a Zagyván lévő Jászteleki mértékadó vízmérce vízállásbejelző szerkezetének szondafejét vitték el. A falopásokat is hosszan sorolhatnám, de az újság terjedelme ezt nem teszi lehetővé. Minden egyes rongálás és lopás esetében rendőrségi feljelentés történt.

Közösségi események:

A Göblyös család mindenki nagy öröme január 29-én egy lánygyermekkel gyarapodott, aki a Göblyös Katalin Franciska nevet kapta és 3600 grammal, 56 cm-el és szőkésbarna hajjal jött a világra. Ezúton gratulálunk Göblyös László kollégánknak és kis családjának az ifjú jövevény megszületéséhez, jó egészséget kívánva mindannyiuknak.

**Göblyös Katalin
Franciska**

Március 8-án késő délután a Szakaszmerőrség épületének felső szintjén Nőnap ünnepséget tartottunk. A megemlékezést a szakasz férfi dolgozói szervezték és bonyolították, melynek keretében megajándékoztuk és megvendégteltük a hölgy kollégáinkat, a nyug-

A hölgyek köszöntése, Nőnap

díjasokról sem feledkeztünk meg. Névnapi alkalmából Csesznik Zoltán területi felügyelőt is felköszöntöttük.

A nyertes motor és tulajdonosa

Mizere István egyik kedvelt, 1973-as évjáratú Jawa 350/360 típusú motorkerékpár 2011-ben, az ötödik alkalommal megrendezett budapesti Oldtimer Show-n kapta meg a „Kiállítás legjobb motorja” különdíjat.

P. Tóth Tibor

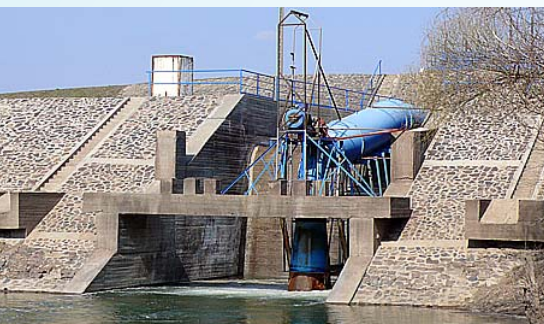

MEZŐTÚRI HÍRCSOKOR

1. Évnyitó értekezlet: 2012. január 06-án megrendezésre került a Mezőtúri Szakaszmérnökség Irodaházában az Évnyitó értekezlet. Az eseményen beszédet tartott Lovas Attila igazgató úr. Tájékoztatta a Szakaszmérnökség dolgozóit a VIZIG-et ért változásokról, többek között arról, hogy a Belügyminisztérium felügyelete alá tartozunk 2012. január 1-jétől, valamint a VIZIG-ek megnevezéséből a „környezetvédelmi” kifejezés törlésre került. A névváltozásból adódóan a hivatalos eszközök cseréje megtörtént. Igazgató úr külön kihangsúlyozta a közfoglalkoztatási program jelentőségét, a határidők pontos betartásának fontosságát. A széleskörű tájékoztatás után Váriné Szöllősi Irén tartott ISO oktatást, melyet vízrajzi-, tűz- és munkavédelmi oktatás követett.

2. ISO: 2012. március 6-án lezajlott az ISO audit.

3. Öntözés: 2012. március 8-án megkezdtek a Nagykunsági-főcsatorna átöblítését. A csapadék mentes időjárás miatt március közepétől többen jelezték idény előtti vízigényüket, ezért a főcsatorna üzemvízszintre történő feltöltését elindítottuk. A Nagykunsági-főcsatorna „39” jelű műtárgyába beépített törpe erőmű 2012. március 19-én megkezdte a villamosenergia-termelést.

Üzemelő törpe erőmű

4. Védelmi nap: A Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság és a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság szakmai fórumot rendezett 2012. március 2-án. A rendezvényen a szakaszvédelem vezetők vettek részt: Felkai István szakaszmérnök úr, a 10.05. árvízvédelmi szakasz-velemenvezetőjeként, Rávai László, a közfoglalkoztatási program koordinátora, a 10.06. árvízvédelmi szakasz-velemenvezetőjeként, Csató László szakaszmérnök-helyettes, a 10.10-es és a 10.09-es belvízvédelmi szakasz vélemenvezetőjeként. A fórum témái: az ár- és belvízvédelmi helyzet, jogi változások alkalmazásai, közös ellenőrzések tapasztalatai, az egységes katasztrófavédelmi szervezet bemutatása, a köteles és önkéntes polgári védelmi szervezetek alkalmazásának lehetőségei, valamint a „Nemzetközi Polgár Védelmi Nap” voltak.

5. 2012. március 6-án „tanulmányi kiránduláson” vettünk részt a Körös-vidéki Vízügyi Igazgatóság kezelésébe tartozó Békésszentandrási duzzasztómű és hajózsilipnél. A helyszínen Fyó János, a KÖVIZIG munkatársa bemutatta a létesítményt. A Békésszentandrási duzzasztómű és hajózsilipet 1937-ben kezdték el építeni, azonban az időjárási tényezők miatt az ünnepélyes átadásra csak 1942. október 15-én került sor.

„A Hármaskörösön, a tiszai torkolattól 47 km-re létesített Békésszentandrási duzzasztómű és hajózsilip lehetővé teszi a hajózást a Hármaskörös felső szakaszán, a Kettőskörösön Békéscsaba, a Sebes-Körösön Körösladányig és a Hortobágy-Berettyó Mezőtúrig. A vízszint megemelésével és 23,9 millió m³ víz tározásával kedvező lehetőséget biztosít 11 500 ha mezőgazdasági terület öntözésére, a holtágak vízellátására, horgászatra, halászatra és vízparti üdülésre.” – KÖVIZIG.

Látogatásunk fő célja a létesítmény megismerésén túl a békésszentandrási járulékos kisvízerőmű építési munkáinak megtekintése

Békésszentandrási járulékos kisvízerőmű építése

volt. A projekt 2011. július 1-jén indult. Közvetlen célja a vízenergia hasznosításán keresztül növelni a megújuló energiaforrások használatát. A közvetett célja, hogy a megújuló energiaforrások használatán keresztül csökkentse a környezetszennyezést, csökkentse az ország energiafüggőségét, növelje az energia diverzifikációt, segítse a gazdasági növekedést. Az erőműbe megkerülő csatornán keresztül áramlik majd a víz. A zárt csatornák a felszín alatt helyezkednek el. Az erőmű legnagyobb része szintén a felszín alá épül. Az erőmű évente átlagosan 8,6 GWh (3000 háztartás teljes éves fogyasztása) villamos energiát termel majd. A projekt várható befejezése: 2013. június 3.

Simonné Lőrinc Tímea

KARCAGI VÍZCSEPP

Árvíz-, belvízvédelem, vízgazdálkodás:

- A „Kakati belvízöblözet belvízvédelmi főműveinek mederfejlesztése és rekonstrukció-

ja” c. projekt keretében jelenleg a mederkotrás munkák, valamint a kisebb jellegű műtárgyépítési munkák zajlanak.

Kakat-főcsatorna kotrás előtt

Kakat-főcsatorna kotrás 3 + 000 tkm szelvényben

Kakat-főcsatorna kotrás 11 + 500 tkm szelvényben

- A Szakasz-mérnökséghez tartozó szivattyútelepeken is munkák zajlanak. A Mírhói öreg telep 2. szivattyújának javítása folyamatban van, valamint szintén folyamatban van a Gástyási II. sztp. meghibásodott nyomócsövének javítása is.

- A Nagykunsági-főcsatorna feltöltése előtt a hidak környezetében elvégeztük a csucor gyomnövény irtását.

- Jelenleg a Nagykunsági árvíztározó utómunkálatai zajlanak, ezek, a területünket érintően: visszahumuszolás, műtárgy burkolatépítés.

- Folyamatosan segítjük START közmunka programon indult települések munkáját (munkák meghatározása, elvégzés módja, eszközök, stb.).

- Megpróbáljuk előkészíteni a visszavételre kerülő csatornák felmérését, állapotuk rögzítését.

- A csapadékhiány miatt a csatornáinkat a maximális vízszinthez közel tartjuk, a vízkészletek megóvása érdekében. Csak minimá-

lis gravitációs kivezetést folytatunk, a nagy szivattyútelepeinken üzemelésre az idei évben még nem került sor.

- 2012. 03. 5-én külső audit volt a Szakasz-mérnökségen. Az ellenőrzést hibapont nélkül teljesítettük.

Külső audit a szakasz-mérnökségen

Mezőgazdasági vízszolgáltatás:

- Január hónapban kihasználtuk a fagyos időszakot és bejártuk a főműveinket, elvégeztük a csatorna, bögöző műtárgyak vízkivételi műtárgyak, üzemi vízkivételi műtárgyak állapotfelmérését. Ennek kapcsán feladat meghatározás is történt. A Nagykunsági Vízgazdálkodási Társulattal történt egyeztetés értelmében öntözési idény előtt elvégzendő feladat lett az Nk. III-2. fűrtfőcsatorna vízkivételi műtárgy zsiliprendszer felhúzó szerkezet javítása, illetve a 23 + 310 sz. lévő bögöző műtárgy bujtató keretelemek javítása.

- A 2012. évi mezőgazdasági vízszolgáltatási díjak, a lecsapoló vizek szivattyús átemelé-

si költségterítése, illetve a csatornahasználati díj 3,9%-kal kerültek megemelésre, ez az infláció mértékével azonos.

- Elvégeztük a vízszolgáltató szervezetekkel a szükséges karbantartási munkák egyeztetését, egy részük megvalósulásának ellenőrzését.

- Előbbre hoztuk az öntözési vízszolgáltatási szerződések megkötését, mert idény előtti szántóföldi kezelésű öntözési igények jelentkeztek.

- A főműveink, illetve a forgalomképes csatornák feltöltését kiemelt figyelemmel kísértük a feltöltés előtt, és folyamatában is ellenőriztük a műtárgyak zárását, ugyanis előfordult már, hogy illetéktelenek ez időben nyúlnak hozzá.

- Felkészültünk az esetlegesen kialakuló aszály miatti többlet és gyors öntözővíz

szolgáltatásra. (Kettősműködésű csatornák vízvisszatartása, dokumentumok előkészítése a gyorsított ügyintézéshez.)

- A JNSZ megyei MgSZH Növény- és Talajvédelmi Igazgatósága által 2010. évben kiadott Nagykunsági-főcsatornára és a főcsatornából táplált öntözőcsatornákra elrendelt részleges öntözési tilalom változatlanul érvényben van. Erről a termelőink figyelemfelhívása megtörtént.

- Az üzemeltető szervezetekkel egyeztetettük az érvényes vízjogi engedélyek listáját, ennek jóváhagyása után kezdték meg a vízszolgáltatási szerződések megkötését.

Harsányi Gábor

TALLÓZÓ

Vízügy: öntözési hivatal alakul

Hamarosan elkészülhet az aszálykezelési terv is

Átalakítások várhatók a hazai vízügy területén. Már készül a vízgazdálkodási és az öntözésfejlesztési stratégia, az idevonatkozó törvény megújítása mellett pedig egy új hivatal is segítheti a jövőben vízkészleteink tudatosabb felhasználását.

Öntözési hivatal létrehozását kezdeményezi a Vidékfejlesztési Minisztérium - jelentette be tegnap Illés Zoltán környezetügyért felelős államtitkár. Szerinte megfelelő vízgazdálkodás nélkül nem lehet az ország jelenét és jövőjét biztosítani, ezért is van szükség a tervek szerint harminc-négyven főt foglalkoztató hivatalra. „Már régóta adósak vagyunk az aszálykezelési terv elkészítésével, melyet 2010-ig be kellett volna fejezni. Reményeink szerint a vízgazdálko-

dási, illetve az öntözésfejlesztési stratégia mellett ez is hamarosan elkészül. Továbbá elengedhetetlen, hogy a jövőben megújítsuk a vízgazdálkodási törvényt” - jelezte. Kiemelte, egy nemrég Párizsban megrendezett tanácskozással alkalmával megfogalmazták a szakemberek azt a javaslatot, miszerint a nemzetállamoknak mindinkább törekedniük kell arra, hogy nemzeti hatáskörben maradjanak a vízkészleteik. „Magyarország számára is kiemelkedően fontos, hogy mennyiségi és minőségi szinten is megtartsuk felszíni és felszín alatti vízkészleteinket” - tette hozzá. Czerván György agrár-gazdaságért felelős államtitkár szerint a globálisan növekvő élelmiszer-kereslet automatikusan hozza magával a növekvő víz-

igényt. A megfelelő vízgazdálkodás pedig a magasabb terméshozam elérése, az újonnan bevonandó mezőgazdasági területek öntözése, valamint a termésbiztonság érdekében is fontos. Jelezte, hazánkban a mezőgazdasági hasznosítású területek négy százaléka öntözhető, a valóságban azonban csak az összterület két százalékán működnek öntözőberendezések. „Az évi csapadékmennyiség eloszlása a szélsőséges időjárás miatt évről évre egyenlőtlenebb. Míg 2010-ben ezer milliméter csapadék hullott, addig tavaly csupán négyszáz milliméter körül alakult az éves csapadékmennyiség az országban” - mutatott rá.

Köpcőncsi Csilla

Forrás: Magyar Hírlap, 2012. április 25.

Tudod-e a válszt?

TOTÓ – Védekezési kérdések

- Ki határozza meg a védekezési felkészülés feladatait, és ki irányítja a védekezési készülség időszakában a vízügyi igazgatási szervek árvíz- és belvízvédekezéssel kapcsolatos tevékenységét?
a. OMIT b. vízügyi igazgató
c. vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszter
- Ki kezdeményezi a honvédség, a rendvédelmi szervek és a NAV hivatásos állományának közreműködését?
a. vízügyi szervek irányításáért felelős miniszter
b. megyei védelmi bizottság
c. vízügyi igazgató
- Ki dönt a rendkívüli védekezési készülség elrendeléséről és megszüntetéséről?
a. Kormány
b. vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszter
c. vízügyi igazgató
- Ki dönt a veszélyhelyzet kihirdetéséről és megszüntetéséről?
a. megyei védelmi bizottság
b. vízügyi szervek irányításáért felelős miniszter
c. Kormány
- Veszélyhelyzet kihirdetése esetén ki végzi az árvíz- és belvízvédekezés országos irányítását?
a. Kormány b. OMIT
c. kormányzati koordinációs szerv
- A helyi védelmi bizottságnak tagja-e a területileg illetékes vízügyi igazgató?
a. igen b. nem
- Az I., II. és III. fokozatú védekezési készülséget ki rendeli el, módosítja, illetve szünteti meg?
a. helyi védelmi bizottság
b. vízügyi igazgató
c. polgármester
- A VIZIG igazgató a nagyobb kár elhárítása érdekében a belvizek levezetésének sorrendjét meghatározhatja, befogadóba vezetését ideiglenesen korlátozhatja vagy szüneteltetheti. Az állítás
a. igaz b. hamis
- Védekezési készülség ideje alatt a VIZIG-ek az OVF műszaki ügyeletének milyen gyakorisággal kötelesek jelentést tenni?
a. 12 óránként b. naponta c. hetente
- Ki rendeli el a kitelepítést, kimenekítést, a visszatelepítést?
a. vízügyi igazgató
b. megyei védelmi bizottság elnöke
c. vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszter
- Kinek a feladatát képezi a vízkárelhárítás műszaki igazgatási teendőinek irányítása, ellátása, illetve a védőművek építése, fejlesztése, illetve a fejlesztés összehangolása?
a. helyi önkormányzat
b. vízügyi igazgatási szervek
c. megyei védelmi bizottság
- Kinek a feladatát képezi a település belterületén a patakok, csatornák és egyéb vizek által okozott kártételek megelőzése, a védőművek fenntartása, fejlesztése és azokon a védekezés ellátása?
a. vízügyi igazgatási szervek
b. megyei védelmi bizottság
c. helyi önkormányzat
- Ki gondoskodik a közterők összeírásáról, nyilvántartásáról, szükség szerinti mozgósításáról, továbbá a közterők általános ellátásáról?
a. vízügyi igazgatási szervek
b. helyi védelmi bizottság
c. polgármester
- Árvíz- és belvízvédekezési tervet milyen területre kell készíteni?
a. régióként b. megyénként
c. védelmi szakaszonként
- Ki hagyja jóvá a védekezési terveket?
a. vízügyi igazgató
b. vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszter
c. Országos Vízügyi Főigazgatóság
- Milyen gyakorisággal kell védekezési szervezeti beosztást készíteni?
a. szükség szerint
b. havonta c. évente
- II. fokú védekezés tartama alatt éjjel-nappali őrszolgálatot kell tartani, a vízállásokat naponta 6, 12, 18, 24 órakor kell leolvasni, feljegyezni és jelenteni. Az állítás:
a. igaz b. hamis
- Előrejelzett tartós III. fokú védekezés esetén a vízügyi igazgató köteles a védelmi osztagot készülségbe helyezni és a védelmi bizottság elnökének javaslatot tenni. Az állítás:
a. igaz b. hamis
- Jégtörés megkezdését ki rendeli el?
a. vízügyi igazgatási szervek irányításáért felelős miniszter
b. OMIT vezetője c. vízügyi igazgató
- A vízügyi igazgató I-III. fokú készülségben történt védekezést követően 60 napon belül összefoglaló jelentést készít. Az állítás:
a. igaz b. hamis

A következő lapban megtaláljátok a megoldókulcsot.

Jogszabály- változások az Intraneten

Februártól egy helyen, az igazgatóság belső intranet hálóján olvashatók az aktuális jogszabályváltozások. A szabályzatok menüpontban megtalálható Jogszabályfigyelő havi kiadvány tartalmazza a Magyar Közlönyben kihirdetett jogszabályok alapján, az igazgatóságot érintő, és egyéb általánosan fontos jogszabályváltozások összefoglalását.

2012. januárjától számos, a vízkár elleni védekezés irányítására vonatkozó jogszabály megváltozott. Vezetőink javaslatára a jogász kollégák összeállítottak egy kérdéssort – és azt az egységvezetői értekezlet alkalmával a kollégákon le is tesztelték –, amellyel valamilyen védelemvezető ellenőrizheti felkészültségét a védekezésre vonatkozó aktuális előírások tekintetében.

Jó munkát hozzá!

Dr. Varga Lilla

Évfordulók

1812.

Ebben az évben kezdte meg működését az egyik első hazai vízszabályozó társulat a Gerje-Perje Vízszabályozó Társulat, amely 1816-ig több nagy csatornahálózatot (köztük a Perje csatornát) építette meg.

1937. május 1.

Darányi Kálmán miniszterelnök 2850. ME számú rendelete alapján megalakult a Magyar királyi Országos Öntözésügyi Hivatal. A kormány alá rendelt, de szoros kapcsolattal a Földművelésügyi Minisztériummal végig megőrző, budapesti székhelyű főhatóság létrejöttével kezdetét vette a Tisza-völgy öntözéses gazdálkodásának jelentős fejlesztése.

A Hivatal első elnöke a volt földművelésügyi miniszter, Kállay Miklós, míg a műszaki irányítást végző elnökhelyettes Lampl Hugó lett. Az új hivatal első feladatának a Tisza-völgyi kísérleti öntözőrendszerek kialakítását, a Körösök és a Tisza csatornázásának megkezdését tekintette. A Vízrajzi Intézet keretében addig működő Körös-völgyi Vízszabályozások Tervezési Csoportja beolvadt az újonnan alakult Országos Öntözésügyi Hivatalba.

m³/év, míg a ténylegesen felhasznált vízmennyiség március hónapban: 302,9 E m³, április hónapban: 608,3 E m³, mindösszesen: 911,2 E m³ volt.

Virágné Kóházi-Kiss Edit

Idény előtti öntözés

Az idény előtti öntözési vízszolgáltatás nagyon korán 2012. március 21-én kezdődött a Karcagi és Mezőtúri Szakasz-mérnökség területén. A gazdálkodók összesen 37 db üzemeltetési engedélyre szerződtek le, a következő kultúrák öntözésére: borsó, takarmányfű, zabos búkköny, búza, repce, árpa, hagyma, zöldség, napraforgó, őszi hagyma, durum búza, csemege kukorica, takarmány kukorica, zöldbab, fejtett bab, hibrid kukorica, őszi búza, őszi árpa, tavaszi árpa.

Az összes szerződött terület: 5247,94 ha; vízszugár: 6897,5 l/s; vízmennyiség: 656,3 E

A repce is rendkívül „szomjas” Örményes határában (Új Élet MG Szövetkezet)

LABORHÍREK (FEHÉREN – FEKETÉN)

Még ki sem hevertük a szilveszteri-újévi fáradságot, máris másodikát mutatott a naptár és ezzel visszavonhatatlanul elkezdődött a 2012-es esztendő.

Az év első napjai az idén esedékes, háromévente sorra kerülő „nagy” akkreditálásra való felkészüléssel indultak. Nem kis feladat volt január 10-ére elkészíteni a több száz oldalas kézikönyvet. Különösen azért, mert változott az Igazgatóság megnevezése, s természetesen így a minden oldalon szereplő Környezetvédelmi jelzőt mindenütt meg kellett változtatni, majd kinyomtatni. Mire elkészültünk, kiderült, hogy a Regionális Laboratórium név is változik Üzemirányítási és Regionális Laborra. Újra zakatolt a fénymásoló. Ezek után csak apró megkezdésként ért bennünket, hogy mégis csak az eredeti név maradt (mármost a Labornál).

Nem változott a KÖVA Zrt.-vel kapcsolatos feladatunk sem. Az első héttől az 52-ig minden héten történik mintavétel Nagykőrösön. A szennyvíztelep, az ivóvízhálózat számos fontos felhasználója mellett a városi hulladéklerakó, a komposztáló, a szennyvíztisztító telep környékén létesített monitorozó kutak vizének vizsgálatát végezzük. Lényeges változás lesz a város, a KÖVA Zrt., és főképp a Körös-ér életében, hogy március 20-án beindult az elkészült új városi szennyvíztisztító. Immár a Bonduell konzervgyár, és a városi tisztító is jelentős mértékben csökkenő terhelést jelent a Körös-ér élővilága számára. Ennek figyelemmel kísérésére, az előbb említett két üzem, valamint a termálfürdő – mint terhelők –, megbízásából minden hónapban sor kerül ún. biomonitoring vizsgálatra. Ennek keretében kémiai, alga, makrozoobenton, makrovegetációs és halászati felmérések kerül sor. Térben és időben átfogónak szánjuk a vizsgálatosorozatot, mert mint említettem a havi mintavételezések a torkolattól a legfelsőbb szelvényig több helyen történnek, és sort kerítünk – amennyiben lesznek – nagyvízes és kisvízes időszakok vizsgálatára is.

Ugyancsak a hagyományoknak megfelelően folytatódnak jelentősebb víztesteink vizsgálatai. A körei csapat naponta vizsgálja a Kiskörei tározóból elfolyó Tisza vizet, míg a szolnoki részleg havonta elemzi a folyót Szolnokon és Tiszaugrán. Ugyanakkor kerül sor a Zagyva vizének értékelésére. Itt továbbra is a Jászteleki közúti hídnál történik a mintavétel.

Az öntöző-, halastóárvizek elemzése márciustól októberig tart. Ezek keretében a legjelentősebb vízfolyások és számos állóvíz, holtág vizsgálata történik. A két szélső időpontban csak halastó, míg a közbeeső időpontokban teljes körű felmérések lesznek. A hagyományos tározói mintavételek a feltöltéssel együtt indulnak és a leeresztésig havonta ismétlődnek. Közben üledék, makrofita, makrozoobenton és halászati felmérések kerül sor. Rendszeresen kísérjük figyelemmel a tározót terhelő vízfolyásokat, a szivárgó csatornákból beemelt vizeket. A VKI-s, ROP-os vizsgálatok az egész évet felölelik.

A hagyományos megrendelőink idén is számíthatnak az általunk végrehajtott önellenőrzési tervekben kiírt vizsgálatok elvégzésére. A

PALMI-TOP Kft, a BUNGE Növényolajgyár csakúgy mint a korábbi években, idén is velünk végezteti ilyen jellegű feladatait. A kismegrendelések elnevezésű vizsgálatok során az eseti vizsgálatokat értjük, amelyeket nem rendszeresen, de a megrendelő kérésére természetesen már tegnapra kellene elvégezni. Idén ilyen jellegű munkákat végeztünk már több helyszínen, Szolnokon, Besenyszögön, Ráckeven, Jászberényben, Ceglédén, Nagykőrösön. A PÁKOZDI-HÚS és a CSÖVI-HÚS üzemében egész esztendőben folyamatosan ellenőrizzük a technológiai és szociális felhasználású vizek minőségét.

Jelenlegi tudomásunk szerint nincs költségviselője, ill. fedezete az évtizede folyó PHARE-kutak és a Csemői tartalék ivóvízbázis monitorozó kútjainak vízvizsgálatának. Ezek minden év elején esedékes mintavételezése így idén elmaradt.

Hossz-szelvényvizsgálatokat a már említett Körös-éren kívül 2012-ben a Kakat csatornán fogunk végezni. Ennek keretében a szokásos kémiai vizsgálatokon kívül a biológiai vizsgálatok is elvégzésre kerülnek.

Kovács Pál

LABORHÍREK (SZÍNESEN)

Feljegyzés a 2011. december 14-ei
Nyárádka-Szartos csatorna bejárásról

„A védett területek átjárhatóságának biztosítása a Tisza-tavon” elnevezésű projekt legfontosabb célja, hogy a Nyárád-ér, – valamint a téli vízeresztés során zárt víztérre váló – Szartos morotvát egy jó vízminőségű, megfelelő vízszállító képességű, biztonságos vízi közlekedést nyújtó csatornával kösse össze.

A Szartos morotva ökológiai szempontból kedvezőtlen állapotú, erősen eutrofizálódott víztérnek minősül. Halas szempontból ugyanakkor kiemelt jelentőségű, rendkívül fontos terület. Vizsgálataink szerint rendkívül gazdag az itt élő halállomány. A saját halállományon kívül a Valki-medence nagy, nyílt, de kis vízmélységű vizeitől az őszi vízszintcsökkenés idején a halak biztos menedéket találnak itt a tél folyamán. (Felmérő jellegű vizsgálataink során elképesztően nagy mennyiségű juvenilis és adult halállományokat találtunk). Érthető ez, hiszen a vízeresztéskor leürülő medencéből a halak vagy az Eger-patak – Kis-Tisza felé, vagy a legközelebbi Szartos – Nagy morotvák felé húzódnak telelni.

A kialakított csatorna a nyári időszakban friss vizet szállít az erősen eutrofizálódott Szartos morotvába, ugyanakkor a téli vízszintcsökkenés során útvonalat biztosít a környező területek, illetve a Szartos halállományának a szabad átjárhatóságra, a legkedvezőbb vermélőhelyek, halágyként működő mélyületek felkeresésére. Feltételezéseink szerint a csatorna kedvezőbb telelési feltételeket nyújt a jelenlegi állapotú morotvánál.

A projekt kivitelezése október végén kezdődött, és december 14-én fejeződött be. (Az átadásra december 15-én került sor.)

A kivitelezés időpontja halbiológiai szempontból kedvezőtlennek nevezhető: október végén megtörtént a téli üzemrendnek megfe-

lő vízszint beállítás 620 cm kiskörei értékkel. Ennek következtében a Szartos morotva zárt víztérre és egyben nagyon zsúfolt, fontos halvermelő helyé vált. A közel egy méteres csökkenés természetesen nem jelentett 1 méteres vízszintcsökkenést a Szartos vízállásában, mivel kb. 60 cm-es (Kiskörénél) leürítésnél a feltöltődött összekötő csatorna miatt már önálló, a környező területeknél magasabb vízállású morotva alakult ki.

Ezért – külön kérésünkre – az összekötő csatorna kotrása a Nyárád-ér irányából indult el, hogy a munkálatok során felkavarodott, magas lebogóanyag tartalmú, iszapos, oxigénmentes víz véletlenül se juthasson a morotvában vermélő halállománynak.

Zárás a Nyárádkánál

2011. december 14-én a csatorna kivitelezése befejeződött. Csupán két ponton: a Nyárádkánál és a Szartosnál lévő végeken maradt 4-5 méter széles zárógát.

Zárás a Szartosnál

Igazgató úr kérésére Tóth Zoli és én kerültünk abba a megtisztelő helyzetbe, hogy az átadás előtti napon személyesen végigsétálhattunk az elkészült csatorna partján.

A könnyed bejárás első fázisa tényleg könnyedre sikerült. Motorcsónakkal sikerült eljutni a Nyárád-patak kotort csatorna zárásáig. Innen az új csatorna partján kellett eljutnunk a Szartosig (kb. 2 km).

De milyen 2 km?! A csónakból kilépve a part kemény szakaszain csizmaszárig, a kissé sárosabb részekben derékig süllyedtünk a pocsolyába. Az első ötven méter tájáknál már határozottan éreztem, hogy bőven elég lett volna 100 méteres csatornát kotorni. A következő 50 után Rejtő örökérvényű műve: a Menni vagy meghalni járt az eszembe. Próbáltunk a munkagépek által benyomott méteres bemélyedésben haladni, de ebben az volt a nehéz, hogy a magunkkal hurcolt mérőműszert, hűtőtáskát, mintavevő vödört csak úgy tudtuk a fejünkön cipelni, mint a maszaj négerek a vízihordó köcsögöt. Ráadásul ami Tóth Zolinak csizmaszár, az nekem mellig érő sarat jelentett. Egyébként a sár olyan mennyiségű tökéletes agyagnak bizonyult, hogy a mezőtúri fazekasságot ide telepítve kb. ezer évre megoldhatta volna az alap-

anyag ellátásukat. A csizmákra – egyenként – két-három kiló agyag tapadt minden lépésre. Öt lépésenként megpróbáltuk lerugdosni, de ez meddő próbálkozásnak bizonyult. Rettenően irigyeltem Zolit, mert amíg én hatot léptem Neki csak négyet kellett, de megvigasztalt, hogy a 45-ös csizmára jóval több sár tapadt, mint a 39-esre... Valahol háromnegyed úton találkoztunk az építők földmérőinek kicsiny csapatával. Ők vizsgálatlásképpen mutogattak néhány száz méterre a sártengerben egy másfél méterre kiálló mérőléce, amelynek az alsó részén valahol a sár alatt állítólag ott van a figurás is, de a lécedekes módon pár órája már nem mozog! Visszont bejelentették, hogy éppen van szabad álláshelyük... Nekem speciál szálláshelyre lett volna leginkább szükségem, de abba a ragacsba aki egyszer leül, az többé fel nem állhat. Ezért vánszorogtunk tovább, mint Amundsen a sarkokra, csak az legalább ledűlhetett a jó hűvös hóba. Induláskor ugyanis még sapka, sál, pufajka, kesztyű volt a viselet, a Szartoshoz érve a 2012-es férfi fürdőruha-divat bemutató darabjaiba kíváncsiakunk, és úgy gőzöltünk, hogy a Közlekedési Múzeum antik gőzmozdonyai sem különbül. Itt ért utol a végzet. Meggondolatlanul próbáltam eljutni a Szartos vízéhez, hogy mintát vegyek. Az addig ragadós agyag valami metamorfózis során fosós híg lutyává változott és én megkezdtem lassú utamat a föld közep-pontja felé. Szerencsére Zoli hosszas küzdelem árán kimentett. Mint közölte ezt csak azért tette, mert ellenkező esetben valamiféle emléktáblát kellene elhelyezni, hogy: „Itt süllyedt örök iszapba a KÖTI-VIZIG halbiológusa”. De, mint projektkoordinátor, ő tudja, hogy erre már nem maradt egy fillér se.

Ezek után mondanom se kell, hogy a visszafelé úton kiderült; a csatorna a Nyárádtól a Szartosig ugyan két kilométer, de a Szartostól a Nyárádig minimum három. Tekintve, hogy a másnap átadás szervezői elhanyagolták, hogy ötszáz méterenként már előző nap felál-

A vízzel már feltöltődött csatorna a Szartosnál. A víz alatt a szintezőléce alját én tartom, itt süllyedtem el.

lítsák az üdítő-szendvicss VIP-sátrakat, ekkor már nagyon bántuk, hogy a magunkkal hozott ásványvízes palackot a csónakban hagytuk...

A bejárásunk során 13 óra táján kezdtek a Nyárádka záras bontásának. A csatorna teljes feltöltődése kb. este 6-7 órára történt meg. A szintmérések alapján megállapítást nyert, hogy a feltöltődött csatorna víze még így is 30-35 cm-rel alacsonyabb, mint a Szartosban pillanatnyilag álló víz.

Ezért kértük a kivitelezőt, hogy ezen a végén ne hajtás végre a csatorna és a Szartos egybenyitását. Ha ezt megteszük, a Szartos-

A csatorna és a Nyárád összenyitása

ban lévő téli vízszint (legmélyebb pontokon is csak 150-160 cm!) azonnal 30-35 cm-rel csökken, ami az itt vermélő halakra rendkívüli veszélyeket jelent.

A kapott információ szerint a nyári vízszint beállításakor úszó kotró alkalmazásával történik meg a 4-5 méter záras elbontása. A kivitelező egyébként a záras után, már a Szartos vizéből kiszedte a majdani víz útvonalában álló tuskókat és magában a morotvában is kotrással biztosított összeköttetést a csatorna és a Szartos mélyebb vízterei között.

A bejárás során, helyszínen mérhető vízminőségi paramétereket is vizsgáltunk. Ennek eredményei szerint a Nyárádka, valamint a Szartos vize igazi „élővíz” 8-9 mg/l oldott oxigénnel, míg a (feltöltés előtti) csatorna talajból összegyűlt szivárgó talajvíz 0-0,5 mg/l oxigént tartalmazott.

A Nyárád-érnél hagyott csónakhoz visszaérve a bágyadt téli nap a látóhatár mögé, mi pedig a csónakba hanyatlottunk. A kikötőbe behajózva a kölcsönzőnek még el kellett magyaráznunk, hogy nem a mocskos, sáros vaddisznók szereztek kishajó vezetői engedélyt, hanem ez a két koszos vadmalac azonos azzal a két snájdig vízgyűessel, akik reggel elvitték a csónakot. Újabb gondot jelentett, hogy az igazgatói gépkocsival érkezünk. Amennyiben nem hajtunk végre egy több mint fél órás tisztálkodást, nyilván új minősítést kaphatott volna a gépjármű. Mindeközben még meg kellett küzdenünk néhány elvakult és elvadult helyi horgással is. Amikor megtudták, hogy a csatornán csak a Szartosig lehet elcsónakázni, kis híján amúgy is elgyötört izmainkat erőteljes masszírozásnak akarták kitenni, ha lehet evezővel, lapáttal. Javasoltam nekik, hogy motorcsónakkal menjenek fel a zárasig, és onnan kemény jól járható vízparti sétával megközelíthetik a Szartost. Azt viszont már én sem mondtam meg nekik, hogy emléktáblára már nincs egy fitying sem... Kovács Pál

KISKÖREI MOZAIK

1. Az idei év, január 4-én állománygyűléssel kezdődött. Lovas Attila igazgató úrtól és Fejes Lőrinc szakaszmérnöktől tájékoztatást kaptunk a tavalyi év zárásról, és az ez évi feladatokról. Ismeretésre került a mozgósítási terv, valamint a 2012. évre tervezett közfoglalkoztatási program (előkészületek, a közfoglalkoztatott létszám bővítése, elvégzendő felada-

Év eleji állománygyűlés,
ISO oktatással egybekötve

Sajfoki-főcsatornán a rézsűbecsúszás helyreállítása talajcserével

tok). Váriné Szőlősi Irén, az ISO minőségirányítási szakmai vezetője, oktatásban részesítette a szakaszmérnökség állományát.

2. A januárban kezdődő „Sajfoki belvízöblözet főműveinek fejlesztése és rekonstrukciója” című pályázat tartalmazza a Sajfoki belvíz-főcsatornán, az 5-120-as csatornán, a Tisza-tó jobb parti szivárgó csatornán, valamint a Sajfoki, Kiskörei és Sarudi szivattyútelepe-

ken végzendő felújítási munkákat. Eddig csatorna kotrás, depónia építés, járót kialakítás, valamint műtárgy építés valósult meg.

3. A Tiszasülyi szivattyútelep 1-es gépe január elején kiszerezésre került és komplett felújításra szakmúhelybe (Kiskunhalasra) szállították. A szivattyún nagy javítási, valamint az emelő magasság növeléséhez szükséges munkákat fognak végezni.

A tiszasülyi szivattyú elemei elszállítás előtt

4. Január hónapban az önkormányzati tulajdonban, illetve kezelésben lévő védművek, védelmi tervek és a védelmi szervezetek felké-

szítésének felülvizsgálatát végeztük a Katasztrófavédelmi Igazgatóság képviselőivel közösen: Kisköre, Tiszanána, Sarud, Átány és Tiszaszentimre településeken.

Februárban a Heves megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság és a KÖTI-VIZIG vezetői közös ellenőrzésre tartottak a várható ár- és belvízhelyzetről.

Ugyancsak februárban a JNSZ Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Karcagi Kirendeltség bemutatkozó látogatást tett a Kiskörei Szakasz-mérnökségen. Ezt követően soron kívüli közös ellenőrzésre került sor, a rendkívüli időjárás várható következményeire való felkészülés érdekében: JNSZ megyében Tiszaszőlős, Tiszabura, Tiszaroff, Tiszaderzs, Heves megyében Kömlő és Pély településeken.

5. A január és február hónapokban kialakult rendkívüli hideg időjárás következtében a Tiszán Kisköre térségében összefüggő jégreteg alakult ki. A Kiskörei duzzasztómű és hajószilip működésének biztosítása érdekében jégmentesítő levegőhálózat üzemelt. A folyót borító jégreteg olvadásának kezdetén a Kritikus Infrastruktúra Műszaki Szolgálat (KIMSZ) dolgozói két napos gyakorlat keretében felké-

Jégvastagság mérés a duzzasztómű előtt

szültek az esetlegesen érkező jeges árhullám levezetésére, melynek keretében a duzzasztómű térségében jégvastagság mérést és kézi jégmentesítést végeztek.

6. A februári jeges időjárási viszonyok között, a Tiszaroffi árapasztó tározóban lévő Góitói 2-es belvízcatorna kotrás utáni utófelvétele a jégen mérve készült el. A folyásfenék

Szegmentábla jégmentesítés

Új szivornyás vízkivételi műtárgy a Nagykunsági-főcsatorna töltésében

szint mérés a tengely vonalában 50 m-enként vágott lékben történt. A jellemző pontoknál teljes keresztmetszet felvételhez, a jégen 50 cm „széles nyiladékok” vágva került felmérésre a csatorna.

7. A Jászsági- és Nagykunsági-főcsatornák mellett létesítésre kerülő Hanyi-Tiszasülyi, valamint a Nagykunsági árapasztó tározó munkálatai folytatódnak. A főcsatornák feltöltése az üzemi vízszintre határidőre, március 15-re megtörtént – melyről előre értesítést kaptak a kivitelezők –, és megkezdődött a vízszolgáltatási idény. A szolgáltatási díjakról az ez évi tájékoztatót az érintettek megkapták. A Nagykunsági árapasztó tározó építése során a Nagykunsági-főcsatorna téli vízszintje és az időjárás adta lehetőségek szerint folytatódott a vízleadó műtárgyak kivitelezési munkája. A Tisza árvízvédelmi töltésében megépített töltő-űrítő műtárgy mozgatási próbája megtörtént. A próba során ellenőrzésre került a műtárgy mechanikai és útmérő rendszerének működése. A mozgatási próba mind a négy szegmenstáblánál sikeres volt.

8. Kisköre adott helyet az idei gépészetalálkozóknak március 1-én, ahol a szakmai program keretében a résztvevők megtekintették és bejárták a Hanyi-Tiszasülyi árapasztó tározó töltő-űrítő műtárgyát, valamint a Jászsági öntöző főcsatorna bújatóját (300 m hosszú, 3 nyílású). A területi bejárást szakmai megbeszélés követte, ahol az elmúlt évek téli szivattyútelepi tapasztalatait osztották meg egymással a kollégák.

9. A Tisza bal partján található, tiszaszőlősi KATAMARÁN kikötőnek 2012. március 1-jétől új bérője van. A terület haszonbérleti jogát a gödöllői székhelyű TRINK-DUÓ Kft. nyerte el.

10. Kiskörén közös vízügyi (OVF) és katasztrófavédelmi (OKF) törzsgyakorlatra került sor 2012. március 7-én, ahol részt vett a két szervezet vezetősége, a 12 VIZIG igazgatója és a 19 megyei Katasztrófavédelmi Igazgató helyettesei. A gyakorlaton többek között Lovas Attila igazgató tartott előadást az Igazgatóság logisztikájáról, Fejes Lőrinc szakasz-mérnök pedig bemutatta a szakasz-mérnökség nagyműtárgyait.

11. Március 7-én a Heves megyei Védelmi Bizottság ülésén Fejes Lőrinc szakasz-mérnök előadást tartott az aktuális ár- és belvízhelyzetről.

12. Az év első negyedében a Tisza vízállása a szokásosnál alacsonyabb volt. A korai tavasz következtében az olvadásból március második

felében alakult ki kisebb árhullám. A tározó feltöltése várhatóan az árhullám levonulását követően kezdődik, fokozatosan a Kisköre felső vízmércén mért 89,25 mAf (725 cm) szintig.

A 2011. évben a Vízermű éves termelése 118,8 millió kWó, mely az erőmű történetében a második legjobb termelési érték. A 2012. év januári termelés 11,2 millió kWó volt, mely a legjobb januári havi termelés az erőmű történetében.

13. A Bécsi Műszaki Egyetem a tározó téli vízszintjénél, a Tisza-tó területén lézerszenvelés (LIDAR) légi felmérést hajtott végre. A felvételek kiértékelésében a regionális laboratórium fog közreműködni. A felvételek célja a Natura 2000 direktíva élőhely-típusainak állapotfelmérése.

14. A tározóban található információs táblák pótlásához, helyreállításához, a táblák és a tartószerkezetek legyártása megtörtént, a ki-helyezés a nyári vízszint beállítását követően kezdődik meg az MBSZ kivitelezésében.

15. A Tisza-tavi viharjelző rendszer bővítése folytatódott az Újlőrincfalvai gátróháznál, az Abádszalóki strandon és Sarudon a 10.04/2 órájában elhelyezett viharjelzőkkel. Az újlőrincfalvai viharjelző március hónapban elkészült, az abádszalóki és a sarudi alapozási munkái befejeződtek, a földkábel fektetés és a torony felállítása április elején megtörténik.

16. Március 23-án a Szakasz-mérnökség épülete adott helyet a már hagyományosan megrendezésre kerülő Természetvédelmi Verseny Heves megyei döntőjének, melyet a Kiskörei Várhelyi Pál Általános iskola rendezett. A megyei döntőn 10 csapat vett részt, akik a Tisza-tó élővilágával, valamint Várhelyi Pál életével kapcsolatos tudásukról adtak számot. A versenyt megtisztelte jelenlétével Szabó Róbert a Heves Megyei Közgylés elnöke, Dr. Gondos István a Heves Megyei Közgylés alelnöke, Dr. Barta Viktor Heves Megye főjegyzője, Dr. Kovács Csaba Heves Megye aljegyzője,

Sarudi viharjelző kivitelezés közben

Dr. Zay Andrea a Közép-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség igazgatója, Magyar Csilla Kisköre polgármestere és Lovas Attila igazgató.

17. A Nemzetközi Nőnap alkalmából a gazdasági vezetés és a szakszervezet, virággal és egyéb meglepetéssel kedveskedett a Szakasz-mérnökség aktív és nyugállományba vonult Hölgy dolgozóinak.

Morcsányi Margit

A Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság dolgozóinak lapja.
Felelős kiadó: Lovas Attila igazgató. Felelős szerkesztő: Virágné Kóházi-Kiss Edit. Sajtóreferens: Nagy Réka.
Szerkesztők: Hangodi Katalin, Kéri Brigitta, Kruzsliz Krisztina, Nemes Adrienn. Tervezőszerkesztő: Pozsa József.
Kiadja: Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság.
A szerkesztőség címe: 5000 Szolnok, III. számú Irodaház, Ságvári körút 4. Telefon: 423-422/20271.
Terjesztő szerv: Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság. 5001 Szolnok, Ságvári körút. 4.
Megjelenik az interneten háromhavonta.
A lap megtekinthető: http://www.kotivizig.hu/Közép-Tisza_újság_weboldalon